"Nu o să înțeleg niciodată de ce este atît de culpabilizată alianța cu Hitler, dar în schimb este glorificată alianța cu Stalin. Nu am auzit să-i fi învinuit cineva pe Churchill sau Roosevelt, nu numai că au fost aliații lui Stalin, ci chiar complicii acestuia în sacrificarea popoarelor din Estul Europei... Lor nimeni nu le cere socoteală. Aceasta este justiția învingătorului".

FLORIN CONSTANTINIU

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XI
Nr. 7/127
Iulie 2001
16 pag. - 6000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

acești pigmei care ne conduc...

LEPĂDAREA DE ANTONESCU

La 1 iunie, la Biserica Sfinții Constantin și Elena din parohia bucureșteană a Parcului Călărașilor, a avut loc o slujbă de pomenire în memoria Mareșalului Ion Antonescu, la împlinirea a 55 de ani de la uciderea sa de către comuniști. Cu acest prilej a fost dezvelit bustul Mareșalului, în fața Bisericii pe care a ctitorit-o. În asistență au fost remarcați Corneliu Vadim Tudor, Iosif Constantin Drăgan, Ilie Ilașcu și generalul Mircea Chelaru. Dacă prezența primului, poet de curte al lui Ceaușescu, liderul unui partid național-comunist în căutare de popularitate, este o ironie impertinentă (Partidul comunist cîntat de C. V. Tudor fiind cel care l-a ucis pe Mareșal, iar precursorul național-comunismului, Lucrețiu Pătrășcanu, fiind cel ce-a împiedicat grațierea acestuia de către Rege), aceea a lui Iosif Constantin Drăgan este cel puțin ambiguă, el fiind atît admirator tradițional al Mareșalului, cît și susținător interesat al lui Ceaușescu. Lăsînd la o parte orice alte considerente, nu se poate face nici o apropiere între Mareșalul Antonescu, ctitor de biserică, și Nicolae Ceaușescu, marele demolator al locașurilor sfinte.

Spre deosebire de cei doi patrioți de carton, Ilie Ilașcu a spus, în stilul său simplu și direct, că respectă în persoana Mareșalului luptătorul pentru cauza națională, împotriva comunismului, pentru realipirea Basarabiei la patria-mamă. În ce-l privește pe generalul Mircea Chelaru, el a participat ca enoriaș al parohiei, în haine civile, în semn de respect pentru memoria lui Ion Antonescu, care, înainte a fi un om politic, a fost un mare militar.

Întrucît puterea politică actuală nu-și poate permite să atace un aliat politic prețios (Partidul România Mare), I. C. Drăgan nu are statură politică, iar Ilie Ilașcu este eroul zilei (deci intangibil momentan), a rămas ca generalul Mircea Chelaru să suporte acuzele "democraților de stînga" și vexațiunile foștilor comuniști reciclați în partid guvernamental. Ministrul Apărării Naționale se disociază de "opiniile neconforme cu aprecierea comunității internaționale asupra lui Ion Antonescu și declară că nu va tolera nici o manifestare contrară acestei judecăți în cadrul Armatei". Primul ministru îi reproșează generalului Chelaru că, prin prezența sa la slujba de pomenire, nu a ținut seama de sensibilitățile Statelor Unite și Israelului, care îl consideră pe Ion Antonescu "criminal de război".

Comuniștii care ne conduc au pus și pun istoria românilor pe patul lui Procust: ea a fost ciuntită după rețeta sovietică de Roller, rescrisă în epoca Ceaușescu în stil național-comunist, iar după 1989 adaptată la "sensibilitățile" imperialismului cultural și mediatic al Statelor Unite și Israelului, după cum recunoaște însuși primul ministru. Cu demnitatea care le lipsește guvernanților noștri, Mircea Chelaru i-a răspuns primului ministru că ar fi normal să țină seama în acest caz de sensibilitatea noastră, a românilor, și nu de aceea a străinilor. Reacția puterii nu s-a lăsat așteptată, generalul fiind determinat să ceară trecerea în rezervă.

De ce este urmărit și după moartea sa Mareșalul Antonescu de cîștigătorii celui de-al doilea război mondial? Mareșalul nu a fost un pro-nazist, așa cum se afirmă, ci un anglofil, adus la putere de Regele Carol II după cedările teritoriale dezastruoase din 1940. România pierduse Basarabia și nordul Bucovinei, nordul Ardealului și sudul Dobrogei. Mareșalul a preluat conducerea statului cu scopul mărturisit de a recupera teritoriile pierdute. Ocazia nu s-a lăsat mult așteptată: Germania a atacat Uniunea Sovietică și România i s-a alăturat din interes național, recuperînd teritoriile pierdute în Est. Anglia și Statele Unite au dus războiul împotriva Germaniei naziste și l-au cîștigat în alianță cu imperiul sovietic. România s-a aflat în tabăra învinșilor. Mareșalul a fost condamnat la moarte de un tribunal al comuniștilor români și executat.

Dacă ura și răzbunarea comuniștilor împotriva Mareșalului Antonescu este explicabilă, aceea a democrațiilor occidentale este urmarea unei vinovății nemărturisite. Pentru a învinge nazismul, un regim criminal, democrațiile occidentale s-au aliat cu comunismul sovietic, alt regim criminal. Împreună au scos în afara legii internaționale național-socialismul și au închis ochii la crimele comunismului, care le-au întrecut pe cele naziste. De mai bine de o jumătate de secol, împrejurările istorice sînt tratate cu dublă măsură în Occident. Acest mod de gîndire viciat de împrejurări este profund imoral și nu ne poate fi impus cu titlu de principialitate.

Pentru români, Mareșalul Ion Antonescu și-a făcut datoria față de neam și țară, a fost învins de istorie, iar împreună cu el am fost învinși noi toți. Urmarea acestei înfrîngeri a fost ocuparea comunistă a țării, impunerea din afară a unui regim străin, antinațional, abuz pe care democrațiile occidentale l-au acceptat și l-au tolerat jumătate de secol. Martorul principal în procesul intentat de comuniști Mareșalului, Iuliu Maniu, adversar politic al acestuia, i-a strîns mîna trecînd pe lîngă boxa acuzaților în huiduielile asistenței comuniste, depunînd și în felul acesta mărturie despre calitatea și caracterul omului politic și militarului Ion Antonescu. Regele Mihai, care l-a îndepărtat de la putere pe Mareșal, consideră că acesta a fost patriot și om de bună-credință.

Este remarcabil că tradiția oamenilor de caracter din Armată nu s-a pierdut de tot, iar în acest sens atitudinea generalului Mircea Chelaru rămîne exemplară. Armata reprezintă, în aceste vremuri grele, instituția-simbol a națiunii și împreună cu Biserica sînt cele mai credibile structuri ale Statului Național. Pigmeii politici care ne conduc, și care pun mai mare preț pe părerea străinătății decît pe interesele țării și simțămintele românilor, sînt în stare de orice pentru a rămîne în grațiile marilor puteri. Intrarea în NATO - pe care, altminteri, o dorim cu toții - nu se poate obține prin slugarnica abandonare a istoriei și identității noastre. Independent de dorința noastră, ea se va produce atunci cînd NATO va avea nevoie de România. Avem un precedent edificator în acest sens: Turcia a fost cooptată în NATO în 1949, deși nu îndeplinea nici un criteriu de admitere, din motive conjuncturale, geostrategice. Dacă bariera pe care America încearcă să o construiască între Rusia și Europa în Ucraina nu se va dovedi eficace, România va fi invitată în NATO. Am mai avut parte de un pigmeu politic care a semnat un tratat păgubitor nouă, cu Ucraina, ca o condiție a intrării în NATO. Pigmeii noștri de serviciu sînt consecvenți ca giruetele, servitoresc cu umilință la stăpînul zilei, dar, atîta timp cît națiunea va mai da luptători și oameni de caracter ca Ilie Ilașcu și Mircea Chelaru, mai putem avea încredere în viitor.

Nicolae HENEGARIU

Acest text a apărut inițial, sub titlul "Mareșalul, generalul și pigmeii", în publicația bucureșteană ***Vremea dreptei****, căreia îi mulțumim pentru îngăduința de a-l reproduce (n. Red.).*

MĂIASTRA

O PLEDOARIE PENTRU DREPTUL LA DIFERENȚĂ

nr. 4

A apărut, în condiții grafice îmbunătățite (o mențiune aparte meritînd splendida copertă), un nou număr - al patrulea - din revista *Măiastra* (publicația trimestrială a Grupului Noua Dreaptă). Avînd ca temă generală "Dreptul la diferență"*, numărul cuprinde următoarele secțiuni: "Inegalitate și diferență: teorii științifice" (cu traducerea unor texte fundamentale din Konrad Lorenz, Hans Jürgen Eysenck, Arthur Jensen, Peter Roth, Alain de Benoist, Claude Lévi-Strauss), "Problema țiganilor din România" (abordare curajoasă, de o fermitate echilibrată, fără sloganuri șovine; semnează Bogdan G. Rădulescu, Nicoleta Nidelea, Peter Roth, Marian Mocanu, Frank Sparing, Bogdan I. Matei), "Tradiții, mituri" (printre semnatari: Bogdan G. Rădulescu, Dan Botta, Adrian Bucurescu - "Sfîntă tinerețe europeană"!, Pierre Vial), "Gîndirea liberă: opinii, interviuri" (cei intervievați sînt d-nii Neagu Djuvara, sub titlul "Românii - un popor pe cale de dispariție?", și Ion Varlam, sub titlul "Abandonarea idealului creștin de perfecțiune", iar demne de semnalat sînt textul semnat Paul Ghițiu - "Elita, Dumnezeu și Națiunea" - și evocarea regretatului Virgil Mateiaș), "Biblioteca" (o listă utilă, structurată tematic, de titluri românești și străine esențiale unei viziuni totalizatoare de dreapta: pp. 113-119).

Distanțată fără ostilitate de discursul național-creștin și mai ales ortodoxizant**, conexată ideologic și cultural la Noua Dreaptă europeană (desigur, nu fără conștiința și grija "diferențelor specifice", căutate savant nu doar în cristalizările lor actuale, ci și în rădăcinile lor arhaice și păgîne), revista - orice suspiciuni ar putea genera și orice obiecții i s-ar putea aduce ideologic sau spiritual - a crescut valoric de la număr la număr, mărindu-și substanțial și dimensiunile (120 de pagini). Micile erori sau inconsecvențe în grafia unor nume proprii, precum și alte cîteva scăpări de redactare/corectură nu ajung să întunece (ca în primele numere) valoarea de ansamblu a publicației. Bogdan George Rădulescu (de la o vreme și colaborator al *Punctelor cardinale*, pe linia unei drepte larg integratoare) rămîne sufletul ei, iar din scrisul lui se conturează, cu timpul, o construcție ideologică bine articulată, de o bună respirație bibliografică, sfidînd idiosincraziile intempestive ale unor critici de stînga cărora nu le-a dat totuși mîna să nu-l bage în seamă... **(R. C.)**

* Citim în editorial ("replica noii drepte la uniformizarea lumii prin globalizare"): "Diversitatea lumii este un dat natural și misterios [...] În limbajul științei, diversitatea se prezintă ca un rezultat al procesului evoluției, în timp ce pentru teolog ea e o taină a Creației. Lumea care ne înconjoară este o diversitate de chipuri personale, dar și o diversitate a raselor, a etniilor și culturilor (care sînt și ele personalități colective) [...] Există *un drept la diferență inalienabil*, natural, care premerge abstracțiunii juridice a «drepturilor omului». Orice om cu sensibilitate de dreapta trebuie să fie în stare să îl susțină [...] El respectă astfel diversitatea lumii, o înțelege și, nu în cele din urmă, o organizează politic. «*Numesc de dreapta* – spune Alain de Benoist – *atitudinea care constă în a considera diversitatea lumii (și, ca urmare, inegalitățile ce decurg de aici) ca pe un bine, iar omogenizarea progresivă a lumii, propovăduită și realizată prin discursul ideologiei egalitare, ca pe un rău*» [...] În fond, *dreptul la diferență* este o idee politică anti-totalitară și un concept științific anti-reducționist".

** "Una dintre temele predilecte de meditație și de dezbatere ale Grupului Noua Dreaptă este *conservarea spiritualității pre-creștine a Europei* [...] Această preocupare particulară a Grupului Noua Dreaptă pentru *moștenirea spirituală indo-europeană* îl deosebește întrucîtva de cercurile de gîndire clasice de dreapta de la noi, concentrate aproape exclusiv pe cultivarea respectabilei și milenarei tradiții creștin-ortodoxe. Această *pasiune arheologică de tip intelectual*, avînd nostalgia aducerii la lumină a unor relicve de spiritualitate națională și europeană extrem de vechi, este în mod natural *complementară* dimensiunii creștine, și nu, cum ar gîndi unii, în mod tendențios și absolut eronat, anti-creștină" (p. 66).

măiastra

Grupul Noua Dreaptă

DREPTUL LA DIFERENȚĂ

Nici românizarea țiganilor, nici țiganizarea românilor!

Diferențele între rase, etnii și culturi

Inegalitatea: teorii științifice

Împotriva uniformizării lumii prin globalizare

Viziunea religioasă asupra morții

nr. 4

Adresa publicației: **O.P. 62-C.P. 52, sector 5, cod 70650, București**; e-mail: **r_maiastra@hotmail.com** sau **grupul_noua_dreapta@hotmail.com**.

S.C.O.P. - UN COLOCVIU NAȚIONAL AL PRESEI CREȘTINE

În zilele de 7-9 iunie 2001, la lăudabila inițiativă a Grupului Redacțional "Viața Religioasă" din cadrul Societății Române de Radiodifuziune, s-a desfășurat prima ediție a Simpozionului Creștin al Oamenilor de Presă (S.C.O.P.), avîndu-i printre organizatori pe Pr. Tudor Peiu, Mihai Ovidiu Enea, Visarion Alexa, Valeriu Dăescu, Cristian Curte, Cristina Rogobete și Liana Ștefănescu. La deschidere, participanții au fost salutați de directorul Dragoș Șeuleanu și de reprezentanți conjuncturali - Pr. Constantin Stoica (Biroul de Presă al Patriarhiei Române) și Pr. Prof. Isidor Martincă (Decanul Institutului Teologic Romano-Catolic din București) - ai întîistătătorilor Bisericii Ortodoxe și Arhiepiscopiei Romano-Catolice, P. F. Teoctist și Î. P. S. Ioan Robu neputînd binecuvînta prin prezența personală nașterea acestui necesar forum anual al ziariștilor creștini din România. "Agendele încărcate" și anumite disfuncții organizatorice au privat evenimentul de fastul și girul bisericesc pe care le-ar fi meritat. N-a fost, din păcate, singura neîmplinire; au lipsit, sub diferite motivații, și mulți invitați de seamă din sfera publicisticii creștine (Teodor Baconsky, Sorin Dumitrescu, Dan Ciachir, Titi Dincă, Răzvan Bucuroiu, Pr. Maricel Popa, Dan Stanca, Ion Zubașcu, Lelia Munteanu, Radu Comănescu etc.), unii fiind în mod straniu omiși chiar de organizatori de pe lista invitaților (Pr. Constantin Coman, Pr. Ioan I. Ică jr., Mihai George Neamțu, Pr. Ștefan Iloae, Radu Preda, Monica-Elena Herghelegiu, Teodora Roșca, Vlad Mureșan, Adrian Popescu, Tatiana Nicolescu, Pr. Vasile Mihoc, Pr. Cătălin Dumitrean, Ioan Cișmileanu, George Căbaș, Mihai Marinica, Laurențiu Constantin, Florea Tiberian, Pr. Dan Bădulescu, Florin Stuparu, Alexandru Horia, Anca Manolescu, Dora Mezdrea, Dan Micu, Lili Lemnaru, Pr. Ion Buga, Răzvan Ionescu, Ioan Sorin Usca, Radu Bogoevici, Florian Bichir, Silviu Alupei, F. M. Florescu, Mircea Platon, Claudiu Târziu, Traian Călin Uba, Tatiana Petrache, Danion Vasile, George Roncea ș. a.)*. Prezența a fost numeric destul de modestă, ridicîndu-se chiar problema unei reale reprezentativități, în pofida faptului că au luat parte ostenitori ai presei scrise sau audio-vizuale din mai multe colțuri ale țării și chiar din provinciile înstrăinate, atît de confesiune ortodoxă, cît și de alte confesiuni (romano-catolici, greco-catolici, penticostali etc.). A existat, altfel spus, o disproporție îngrijorătoare între proiectul organizatoric și concretizarea lui, rămînînd speranța unei consolidări prin edițiile viitoare.

Au conferențiat Prof. Ion Papuc ("Un model de intelectual creștin: Marin Ștefănescu..."), Pr. Nicolae Dascălu ("Libertatea de expresie a jurnalistului creștin..."), Marina Fara ("Profesionismul mediatic și provocările la adresa familiei"), Răzvan Codrescu ("Relația Biserică-laicat în presa românească de azi"), Pr. Tudor Peiu ("Jurnalistul creștin între adevărul hristic și «adevărurile» lumii contemporane"). Printre alții, au mai fost prezenți (unii cu notabile intervenții) Costion Nicolescu, Mugur Vasiliu, Rafael Udriște, Valentin Racoviță (Biroul de Pelerinaje al Patriarhiei Române), Cristian Tabără (la spartul tîrgului), Dumitru Manolache, Pr. Titus Dumitrică, Pr. Ioan Alex. Mizgan, Pr. Dorin Micu, Pr. Constantin Necula, Gheorghe Precupescu, Pr. Octavian Schintee, Pr. Cornel Petrovici, Pr. Petrică Iacob, Violeta Ionescu, Remus Petre Cîrstea, Violeta Barbu (*Verbum*), Cristian Pavel (Radio "Vocea Evangheliei"), Mircea Graur (idem), Ilie Jinar (idem), Pr. Ioan Bun (Gyula), Constantin Covalciuc (Cernăuți) etc.

E un adevăr stînjenitor că astăzi, în România, avem mai degrabă o seamă de publiciști creștini - mai mult sau mai puțin înzestrați - decît o adevărată presă creștină de larg impact (cel puțin în aria ortodoxă), unde eforturile se consumă fie în subordinea unor instituții laice mai degrabă agnostice, fie în aventuri mediatice marginale, care n-au capacitatea unei audiențe semnificative). Singura "tribună" de mai largă audiență, pagina creștină săptămînală realizată aproape eroic de Fundația "Anastasia" și găzduită chinuit de cotidianul bucureștean *Ziua*, nu este decît în mică măsură sprijinită și valorificată (fiind tratată mai degrabă ca o afacere personală a d-lui Sorin Dumitrescu). Ar fi de dorit ca B.O.R. (ale cărei oficioase agonizează ele însele) să se implice mai mult (inclusiv financiar și logistic), asigurînd "presei creștine" acel "spate" care îi lipsește și întinzînd "laicatului ortodox" o mînă mai puțin circumspectă, zgîrcită și șovăitoare decît pînă acum. Dacă nu un cotidian, atunci măcar un săptămînal creștin central - și nu strict "popesc" - ar fi urgența mediatică a anilor următori. Altminteri, "presa creștină" va rămîne o sublimă amăgire (sau o vor face, în felul lor, anumite grupări neortodoxe, pe "spatele" cine știe cui va fi înțeles adevărata "miză" pe care o reprezintă *mass media* în pragul mileniului trei). Cine are urechi de auzit, să audă!

(V. A. M.)

* N-au fost luați în calcul cei din diaspora sau cei absenți temporar din țară: Cristian Bădiliță, Toader Paleologu, Petre Guran, Radu Creangă, Dan Ioan Mureșan, Vasile Manea, Silviu Lupașcu, Virgil Vlăescu, Pr. Gheorghe Calciu, Pr. Theodor Damian, Monica Papazu, Vlad Protopopescu, Pr. Dumitru Ichim, Sergiu Grossu, Pr. Constantin Mihoc, Christian Tămaș etc.

Redacția *Punctelor cardinale* face un apel către abonații, din țară sau din străinătate, care nu și-au achitat abonamentele pe anul în curs, să urgenteze expedierea sumelor restante sau să confirme - fie telefonic, fie în scris - renunțarea la abonamentele respective. Situația actuală amenință serios subzistența revistei, care se confruntă cu una dintre cele mai nefaste perioade din cei peste 10 ani de apariție.

Înțelegerea și sprijinul cititorilor săi fideli îi sînt mai necesare decît oricînd celei mai vechi și mai constante publicații de dreapta din România postcomunistă. *Puncte cardinale*

Eseul "Metafora ca semn al tragicului la Șestov", apărut în numărul nostru anterior (p. 11), poartă în mod eronat semnătura d-lui Florea Tiberian. Adevăratul autor este d-l BOGDAN SILION, căruia îi cerem scuze pentru această regretabilă neatenție redacțională. *Redacția*

NAȚIONALISMUL ÎNTRE TRADIȚIE ȘI ACTUALITATE

I

Compromis dinăuntru și diabolizat din afară, traversînd istoria secolului XX dinspre extrema dreaptă spre extrema stîngă, naționalismul este privit astăzi cu o suspiciune aproape generalizată, pe fondul unei lumi care merge galopant spre o "nouă ordine mondială" refractară la orice discurs identitar[1].

Este cert că naționalismul se confruntă cu o dublă criză: *internă*, pe de o parte (handicapul exceselor istorice, disoluția curentă a sentimentului național, obscurizarea temeiurilor, desuetudinea discursivă, disensiunile între grupuri, mixajul etnic), și *externă*, pe de altă parte (inflația prejudecăților, diabolizarea mediatică, marginalizarea, provocările globalismului, eclipsa generală a tradiției). El e dator, prin urmare, să se redefinească din mers și să găsească soluții realiste de acomodare cu actualitatea, nu sacrificîndu-și principiile, dar primenindu-și strategiile și lărgindu-și aria problematică. Înainte de a se angaja într-o ambițioasă campanie politică, forțele naționaliste autentice, atîtea cîte au rămas, trebuie să-și concerteze eforturile într-o campanie inteligentă de pedagogie națională, care la noi (ca și în alte țări din Est) implică, în plus, delimitarea fermă de pseudo-naționalismul de sorginte comunistă (concurent pervers și încă redutabil, care știe să profite, de pe poziții populiste de stînga, tocmai de destructurarea naționalismului propriu-zis și de lipsa mai generală a unei drepte credibile și coerente).

Am arătat în altă parte[2] *că* în istoria modernă a României se pot identifica trei tipuri de naționalism (dintre care numai al doilea e cu adevărat organic și legitim): *naționalismul masonic* (de la Tudor Vladimirescu și pașoptiști pînă la junimism), *naționalismul creștin* (de la Hașdeu și Eminescu pînă la marea generație interbelică) și *naționalismul comunist* (de la protocronismul ceaușist pînă la discursul curent de tip România Mare). Or, așa cum naționalismul creștin a avut de luptat cîndva cu reziduurile derutante ale naționalismului masonic (simplu instrument conjunctural de distrugere a imperiilor tradiționale), tot așa naționalismul creștin de astăzi, în măsura în care mai posedă ambiția și resursele de a juca un rol istoric, este chemat să salveze "ideea națională" de reziduurile otrăvite ale național-comunismului (simplu instrument demagogic de conservare a unei ordini antidemocratice și antioccidentale, ai cărei patroni se află în continuare la Moscova, deghizați în "comuniști cu față umană").

Noul naționalism românesc, dacă se vrea unul lucid și onest, nu mai poate adopta nici o poziție izolaționistă (în sensul exclusivist al lui "prin noi înșine" – gen de autarhism utopic și decerebrat), nici o orientare spre Răsăritul asiato-moscovit (oricît ne-ar îmbia afinitățile confesionale). Singurul lui drum plauzibil este spre o (încă) posibilă "Europă a națiunilor", democratică și ecumenică, echidistantă atît față de americanismul plutocratic cît și față de panslavismul neocomunist.

II

Orice discuție despre naționalism ar trebui să pornească, în mod principial, de la fundamentul său ontologic: "nația" sau "națiunea", "etnia" sau "neamul". Numai acest fundament ontologic corect înțeles (realitate complexă și inefabilă, pe care o aproximează toți termenii menționați) dă naționalismului consistență și legitimitate, dincolo de orice context istorico-politic. Așa cum contestarea acestui fundament permite criticismul antinațional și implementarea noului imperialism civico-mondialist.

Este curios (dacă nu cumva simptomatic) că o lucrare de referință, tradusă recent și în românește[3], *Enciclopedia Blackwell a gîndirii politice*, înregistrează termenul "naționalism", dar nu și pe cel de "națiune" (pe care-l discută doar superficial, la articolul "Naționalism"). Despre limitele în care este abordată problema de gîndirea socio-politică postbelică mărturisesc și lucrări occidentale altminteri destul de consistente, precum *Nations and Nationalism* (E. Gellner)[4] sau *The Ethnic Origins of Nations* (A. D. Smith). În general, s-a trecut dinspre *extrema* mai veche (și puternic discreditată) a abordărilor de tip rasist (de la Gobineau la Chamberlain și la ideologii direcți ai nazismului, în frunte cu Alfred Rosenberg) la o altă extremă (acreditată astăzi mai ales din conformism ideologic): aceea a relativizărilor psihologizante și sociologizante, care au ajuns pînă la contestarea realității obiective a entităților etnice, ca la E. Kedourie[5] (în publicistica noastră recentă nu s-au stins încă ecourile tiradelor necruțătoare ale d-lui Patapievici, pe urmele lui K. R. Popper[6], împotriva oricărui determinism național, și mai ales împotriva așa-numitului "esențialism etnic"[7]). Tendința este sintetizată în această afirmație a lui Gusztáv Molnár: "... consider sentimentul național ca o marcă definitorie a personalității umane din epoca modernă, dar nu cunosc națiunea ca substantiv"[8]. Această "desubstantivizare" și sociologizare a națiunilor își are originile, oricît nu le-ar plăcea s-o recunoască adepților ei, în gîndirea marxistă. Consecința este, desigur, discreditarea naționalismului (care rămîne astfel oarecum fără obiect, sau cu o bază mai degrabă subiectivă și spectrală), de unde încercările de a-l substitui cu diferite abstracțiuni ideologice, precum "patriotismul constituțional" (J. Habermas). Mai nou s-a inventat noțiunea de "naționalism civic" (la care juisează astăzi, în căutarea unei redefiniri doctrinare, politicianismul nostru de tip liberal), opusă parșiv temutului "naționalism etnic" (al cărui lux nu și-l poate permite neamendat decît admirabilul popor evreu, ce practică în Israel naționalismul etnico-religios cel mai consecvent, iar în diaspora îl mimează grațios pe cel civic). Corolarul tuturor acestor dezvoltări ideologice și conceptuale este decretarea falimentului definitiv al așa-numitei "ere westfaliene" (statale și naționale) și proclamarea "erei post-westfaliene" (supra-statale și supra-naționale)[9], ceea ce aduce neplăcut de mult cu ideile clasice ale francmasoneriei[10] și cu discursul "spiritual" de tip *new-age*-ist[11].

(Va urma)

Răzvan CODRESCU

---

[1] Este admisă, mai mult sau mai puțin explicit, o singură excepție: cea a discursului identitar evreiesc. Cine critică naționalismul creștin sau islamic este omul zilei, politrucul perfect al "politicii corecte"; cine îndrăznește însă să critice naționalismul evreiesc - fie și numai în varianta sa extremistă, sionismul, pe care chiar anumiți analiști evrei l-au numit "iudeo-nazism" -, acela este "antisemit" și "dușman al umanității", iar dacă-i cumva chiar evreu (ca Israel Shahak sau Norman G. Finkelstein), atunci nu poate fi decît unul... "cu ură față de sine"! (Știu că astfel îi ofer d-lui George Voicu prilejul de a amenda în rapoartele sale deconspirative o nouă "temă antisemită"...)

[2] *Cf.* "Ipostaze ale naționalismului românesc", în vol. *Spiritul dreptei. Între tradiție și actualitate*, Ed. Anastasia, Buc., 1997.

[3] Ed. Humanitas, Buc., 2000.

[4] Blackwell, Oxford, 1983. O ultimă sinteză a lui Ernest Gellner, de dimensiuni reduse, apărută postum în 1997, a fost de curînd tradusă și în românește: *Naționalismul*, Ed. Librom Antet SRL (col. "Incitatus"), Buc., 2001 (condiții editoriale dezastruoase).

[5] *Nationalism*, ed. IV, Blackwell, Oxford, 1993 (prima ediție apăruse în 1960). Cartea începe cu această afirmație tranșantă: "Naționalismul este o doctrină inventată în Europa la începutul secolului al XIX-lea". *But what about nations, Mr. Kedourie?*

[6] Filosof al științei ce neagă orice formă de determinism și unul dintre teoreticienii "societății deschise".

[7] A se vedea (*Spiritul dreptei*, ed. cit., pp. 175-189) polemica pe care am purtat-o pe această temă cu autorul *Politicelor*.

[8] *Cf.* rev. *Provincia*, anul II, nr. 5, mai 2001, p. 9.

[9] *Cf.* Andrew Linklater, *The Transformation of Political Community. Ethical Foundations of the Post-Westphalian Era*, Polity Press, Cambridge, 1998.

[10] Cosmopolite, antinaționale și anticreștine, vizînd abolirea ordinii politice și spirituale tradiționale și înlocuirea ei cu o "nouă ordine mondială" (*Novus Ordo Seclorum*), păzită de un supra-guvern mondial, mai mult sau mai puțin ocult. Privind lucrurile din această perspectivă "conspiraționistă" (*horribile dictu*), "comunismul" de ieri și "comunitarismul" de azi par două trepte ale aceluiași proiect unitar de descreștinare, deznaționalizare și desuveranizare a statelor lumii. Noua politologie poartă o adevărată campanie împotriva "statului național" sau a "statului-națiune", avansînd fel de fel de alternative federaliste și făcînd loc conceptului de "cetățenie transnațională" (ispititor ca un cîntec de sirenă). Este amuzant, pe de altă parte, că mai toată lumea admite astăzi că Statele Unite ale Americii au fost o creație pur masonică a secolului al XVIII-lea, dar se încruntă cînd spui același lucru despre proiectul în curs al "Statelor Unite ale Europei" (așa cum tinde să iasă din retortele gîndirii de stînga).

[11] Care se întemeiază pe ideea trecerii de la revoluta "Eră a Peștilor" (identificată, în mare, cu creștinismul) la noua "Eră a Vărsătorului" (eclectică și cosmicizantă).

Sfârşitul istoriei şi Sfârşitul timpului

(urmare din numărul trecut)

Se poate vorbi de apariţia unei "culturi" post-moderne, care pare să ia proporţii tot mai mari (pentru a umbri bimilenara cultură creştină). E un amestec de "cultură" a puterii politice liberal-democratice, pluraliste, consumiste, mercantiliste, pe de o parte, şi - pe de altă parte - o invitaţie directă (încurajată de *mass-media*) de a căuta cât mai multe satisfacţii în plăcerile fiziologice, cu un hedonism ridicat la nivel de chintesenţă... Dacă această nouă "cultură" s-ar mărgini să fie o simplă însoţitoare a culturii creştine (adică să convieţuiască în mod paşnic şi fără mari pretenţii) şi să se mulţumească cu simplul rol pe care Spengler[15] i-l atribuise la sfârşitul primului război mondial, adică să fie o "civilizaţie" complementară culturii creştine, fără pretenţia de a înlocui scara axiologică ce caracterizează spiritualitatea fiinţei omeneşti, nimeni n-ar avea nimic de spus... Dar, după cât se pare, în actualitate s-a produs o diabolică alianţă între *Homo scientificus, homo tecnicus, homo oeconomicus, homo politicus* şi *homo tecnotronicus* [16], care în mod arogant afirmă că viziunile filosofiei istoriei din trecut - spre exemplu cea a Sfântului Augustin - n-ar fi altceva decât nişte "simple succedanee ale ignoranţei"...[17].

Acum câteva luni *mass-media* au zguduit lumea cu "cea mai revoluţionară invenţie a omului": descoperirea *genomei omeneşti*. Lumea "ştiinţifică", semi-ştiinţifică şi "simplii cetăţeni de pe stradă" (ca noi) am aflat că în laboratoarele din SUA şi Europa, în sfârşit, s-a descoperit originea vieţii! Şi că de acum înainte - peste puţin timp - *omul va fi în stare să trăiască chiar o mie două sute de ani!* Bucuria şi entuziasmul transmis în toată presa occidentală (mai ales în SUA şi Europa de Vest) a fost de-a dreptul delirantă. Mai ales că în aceeaşi zi, şi în aceleaşi ziare şi TV, apăruse şi interpretarea prorociei de la Fatima, care ne transmitea dorinţa Sfintei Fecioare Maria de a ne căi şi a face penitenţă... Contrastul a fost izbitor! *Homo tecnotronicus* ne anunţă în mod triumfal - aproape - că a descoperit *viaţa fără de sfârşit şi moartea morţii*, în timp ce Maica Domnului nostru Iisus Christos ne cere pocăinţă!

Se pare însă că apariţia lui *homo tecnotronicus* este însoţită de un frate mai tânăr, dar mai capabil, talentat şi cu perspective de neaşteptată anvergură. E vorba de *homo nanotecnologicus*, care ne oferă ştiri de halucinante dimensiuni. "Nanotehnologia" vrea să spună că există o nouă şi ultra-modernă tehnologie care se realizează pe scară "nanometrică", adică *manipulează atomi individuali* pentru a construi maşini mecanice şi informatice, având dimensiunile câtorva atomi. Un nanometru are dimensiunea unei a miliarda părţi dintr-un metru, având o suprafaţă egală aceleia care ar cuprinde cinci atomi. Aceste minuscule "maşini" sau "aparate" se pot "trimite" în corpul omenesc cu scopul de a detecta simptome care stabilesc diagnosticul şi manifestările anormale ale organismului.

Marele orgoliu şi infatuarea îi umflă pe servitorii lui Leviathan, când, în conferinţele pronunţate prin Universităţile din SUA, Anglia şi Israel, fac aluzie şi la anumite pericole: "În momentul, însă, în care *nanoaparatele* ar decide să producă şi să fabrice alte maşini similare, s-ar întinde pe toată suprafaţa pământului şi ar fi capabile să distrugă orice urmă de viaţă..."[18]. Cei mai optimişti subliniază însă faptul că în viitorul apropiat "nanotehnologia" este capabilă să oprească procesul încălzirii planetare şi să înlocuiască cu succes actualele izvoare energetice. În febra poftei de îmbogăţire rapidă şi a setei de a exercita puterea pentru subjugarea neamurilor, *Tycoon*-ii dau a înţelege că vor putea să învingă definitiv orice boală, să prelungească viaţa, să schimbe anumite caracteristici ale corpului omenesc şi să facă aliate sincere şi eterne din descoperirile eventuale în sfera celulelor cerebrale. Adică, o modificare şi, în acelaşi timp, o substituire a unui sector al creierului... În felul acesta s-ar ajunge, treptat, chiar la o *uniformizare* a celulelor creierului, iar viitoarele generaţii s-ar putea naşte cu dispoziţii şi structuri psiho-mentale egale (cam aşa cum plănuiau anarhiştii din secolul trecut, fără să fi avut la dispoziţie "nanotehnologia").

Gândirea uniformă ar putea să realizeze visul lui Russell şi al tuturor discipolilor lui Proudhon, Bakunin şi Kropotkin. Dispariţia independenţei de gândire şi uniformizarea atitudinilor mentale ar transforma radical fiinţa umană,[19] conducând la instaurarea unui stil de viaţă programat,[20] uniform şi dispus să renunţe cu uşurinţă la scara axiologică bazată pe credinţa în Dumnezeu. Ar conduce la arzătoarea dorinţă a lui *homo satanicus* de a anihila cultura creştină, instaurând în locul ei una bazată pe o lume de fiinţe "indiscriminate", fără naţionalitate, fără tradiţii şi fără Dumnezeu. În cunoscuta operă a lui Soloviov, *Scurtă relatare despre Antihrist*, citim că guvernul Antihristului oferă nu numai succese şi victorii, şi mai ales "o egalitate fundamentală în mod ferm: egalitatea generală a societăţii umane", cu siguranţa unei "păci eterne pe pământ" ("orice încercare de a perturba şi stânjeni pacea se va lovi de o înverşunată şi invincibilă opoziţie, pentru că de azi înainte pe tot pământul există numai o singură şi unică putere centrală... De azi înainte nimeni, nici o putere, nu va îndrăzni să spună: «Război!», căci eu vă strig: «Pace!». Popoare ale pământului, pacea să fie cu voi!").

Sfârşitul istoriei prorocit de Fukuyama, "omul de ştiinţă" american de origine japoneză, se va caracteriza prin o "uniune militară, politică, juridică şi economică". O elită care să conducă soarta globului întreg ar avea însă deplin succes - după afirmaţiile experţilor Statelor Unite - numai în cazul implantării în toată lumea a unui "Tribunal Penal Internaţional" (TPI), capabil de a cunoaşte şi judeca toate delictele, şi mai ales "crimele împotriva umanităţii". Până în prezent, mai mult de douăzeci de guverne au aderat la Pactul de la Roma (1998). Ar fi nevoie să mai semneze încă patruzeci de naţiuni, pentru ca să fie ratificat. Totuşi, se pare că există un obstacol serios: completa operativitate a TPI (Tribunalul Penal Internaţional) depinde de cea mai importantă putere militară şi economică. Tocmai Statele Unite, ţara cea mai interesată să stăpânească *New Age*-ul pământesc, a descoperit că acest Tribunal atotputernic ar fi contra "intereselor" americane. "*We must slay this monster*", declară preşedintele Comisiei Afacerilor Externe într-una din publicaţiile cele mai importante din Londra[21]. În acest fel, s-a dovedit că cea mai democratică ţară şi cea mai puternică forţă militară şi politică [22] nu este dispusă să accepte că, pentru delicte comise de un cetăţean american în Tanzania, Afganistan, Albania sau Suedia, acesta să fie condamnat în aceste ţări, sau reuşind să fugă în SUA, aceste ţări să aibă dreptul de a-l pretinde pentru a fi judecat şi condamnat de tribunale străine... Atât de repulsivă a rezultat geniala idee de globalizare a justiţiei şi internaţionalizare a tribunalelor penale - care, iniţial, fusese propusă şi de SUA - încât figura cea mai înaltă a Comisiei Afacerilor Externe a Senatului american a dat semnalul de alarmă în mod aproape infantil[23]. "Progresul" provocat de supra-organizaţie duce spre competiţie şi rivalitate. Meşterii şi maeştrii enormului edificiu numit "globalizare" sau "internaţionalizare" nu pot evita lupta pentru întâietate. Fără să-şi dea seama, idealul pe care îl proclamă şi propovăduiesc în mod asurzitor ca fiind salvarea omenirii întregi (justiţie socială, libertate totală, egalitate în faţa legilor şi a posibilităţilor de a ajunge la poziţii de şefie) este tot mai îndepărtat. Mirajul iniţial, care cucerise minţile, se transformă încet în simple idei delirante. "Progresul" există, dar duce spre proiecte demenţiale. E adevărat că omenirea a făcut "progrese", însă cam toate se referă la lucruri şi la "abilităţi". Lucrurile (adică aparatele, maşinile şi "moda") ne "dau impresia" că progresăm şi că trăim mai bine. Dar e vorba de "impresie". Ne obişnuim cu "impresiile" şi cu "senzaţiile". Progresul în fabricarea "lucrurilor" ne obligă şi *ne supune unei tăcute sclavii*. Sigur, condiţia de sclav este însoţită de epitetele care cu adevărat sunt produsele progresului retoric şi al sinonimiilor. În fond, însă, globalismul se îngrijeşte în mod special de extinderea modernismului bazat pe schematizări. *Bazat pe noi "obiceiuri" şi noi "obişnuinţe"*, cea mai mare parte fiind rezultatul ideii de a recrea artificial vechile obiceiuri sau obişnuinţe decretate "demodate". Acestea, fiind produsul unui sistem de valori tradiţionale, au fost ridiculizate în mod liber şi combătute în numele post-modernismului de către majoritatea organizaţiilor aparţinând internaţionalismului (ONU, UNESCO etc.)[24].

Se pare că "omogenizarea" şi globalizarea naţiunilor sub "protecţia" şi conducerea Statelor Unite ar trebui să cuprindă şi uniformizarea totală a culturii [25].

(va urma)

Ovidiu GĂINĂ

---

15. Spengler Oswald, *Der Untergang des Abenlandes* şi *Gedanken*, B.C. Becksche Verlagsbuchhandlung, München, 1941.

16. Expresia "*tecnotronicus*" aparţine uneia dintre figurile mai importante ale "globalizării", Zbigniew Brzezinski, care se consideră campionul "globalizării", împreună cu tovarăşul capitalist Henry Kissinger. Într-una din cărţile publicate în SUA, Brzezinski afirmă cu toată siguranţa: mulţumită progresului tehnologic, şi în special fizicii nucleare, electronicii şi micro-computerizării, omenirea are fericirea să intre în mod triumfal în "era nouă a *procesului politic-globalizator*".

17. Cititorii curioşi şi interesaţi să cunoască câte ceva din mentalitatea oamenilor politici, sociologi, politologi sau publicişti americani, rămân uneori uimiţi de gradul de îngâmfare, trufie şi insolenţă manifestat de unii dintre aceştia... Credem că ar fi greu să întâlnim un paralelism. Nici măcar în literatură...

18. Bill Joy şi Tom Theis, directori ai "Sun Microsystems" şi de "IBM Research", sunt cei mai cunoscuţi oameni de ştiinţă care au avut curajul să atragă atenţia asupra pericolelor revoluţiei "nanotehnologice".

19. Laureatul Premiului Nobel Rick Smalley (Univ. din Rice, SUA) scrie: "Se pot fabrica maşini din atomi, *şi vor fi atât de precise, puternice şi invizibile* ca enzimele şi hormonii care guvernează sistemele biologice. Tot ceea ce se citeşte şi ce aude prin presă sau radio cu privire la medicină, biotehnologie şi ingineria genetică, vizează aceste *maşini de molecule, care au o suprafaţă de 1 până la 10 (zece) nanometri şi care sunt adevărate nanomaşini!*".

20. La acest nou stil de viaţă se referă Fukuyama când afirmă că "trebuie să se recunoască acest lucru: *modernitatea şi post-modernismul* au atins un mare grad de răutate omenească, *chiar ajungând să combată progresul moral* al omenirii; totuşi continuă să creadă într-un proces istoric direcţionat şi coerent"...

21. Jesse Helms publica în *Financial Times* nota cu alarmantul strigăt: "Trebuie să ucidem acest monstru!". "Nu-i suficient să votăm contra acestui TPI! Statele Unite trebuie să-l anihileze!... Trebuie să ne opunem în mod agresiv, deoarece chiar dacă SUA nu vor adera la TPI, tratatul de la Roma va avea grave consecinţe asupra politicii externe americane!". Iată cum justifică: "Riscul este considerabil deoarece dacă un cetăţean american, civil sau militar, e acuzat de un delict într-unul din statele care au aderat la TPI, acest cetăţean ar putea fi prins şi judecat în acea ţară. Iar acest fapt s-ar putea întâmpla chiar dacă cetăţenii ar lucra pentru binele securităţii naţionale americane (adică spionaj politic sau industrial); şi atâta timp cât pot respira, SUA nicicând nu vor permite - repet: *nicicând* - ca hotărârile luate pentru siguranţa naţională să fie judecate de un Tribunal Penal Internaţional".

22. Acest act de "rectificare" (pentru care SUA au luptat înverşunat, împreună cu Anglia, Franţa şi Germania) e dovadă de uşurinţa cu care recunosc puterile mari că toate propunerile şi legile votate în cadrul ONU sunt făcute numai pentru stăpânirea globului şi supunerea naţiunilor în mod autoritar şi tiranic.

23. "Suntem obligaţi să-l ciopârţim pe acest monstru înainte de a creşte şi a ne devora".

24. Cel mai important ziar din SUA (*New York Times*) a publicat un articol de fond în ziua de 8 martie 1992, în care justifica şi pretindea că SUA să fie unica super-putere în lume şi să mărească potenţialul de război în aşa fel încât să nu apară altă putere cu pretenţia de rivalitate...

25. Primul pas ar fi introducerea limbii engleze ca a doua limbă în învăţământul tuturor naţiunilor. Al doilea pas ar fi uniformizarea globală a programelor de studiu primar, secundar şi universitar. Al treilea pas ar fi "protestantizarea" religiilor, adică încorporarea catolicismului, ortodoxismului şi islamismului într-o singură religie "progresistă", de tip masonic.

DREAPTA – O PERSPECTIVĂ NON-LIBERALĂ

Bogdan George RĂDULESCU

PENTRU DREAPTA "LIBERTATEA" NU ESTE UN CONCEPT LIBERAL. Dreapta politică românească a păcătuit prin încercarea de a accentua excesiv *soluţia economică liberală*. Ea nu s-a preocupat deloc de elaborarea unui discurs politic *etno-naţional*. Orice referinţă la etnicitate, la ideea naţională, părea suspectă, orice dezbatere referitoare la aspectul identitar fiind în mod eronat asimilată propagandei naţional-comuniste. Unul dintre liderii liberalismului românesc aprecia, într-o emisune de televiziune, că "*cel mai eficace* discurs anticomunist îl aduce economia liberală". Nu poţi să articulezi un discurs anti-comunist şi, în acelaşi timp, să propui soluţia liberală, fără să cazi în capcana unui fals antagonism potrivit căruia liberalismul şi marxismul ar fi două viziuni total incompatibile.

Cînd afirmi că o dreaptă autentică are o perspectivă non-liberală asupra omului şi societăţii, semnalele de alarmă încep să fie trase. Printr-un reducţionism, practicat de cele mai multe ori cu evidente intenţii propagandistice, se lansează concluzia simplistă: dreapta este, deci, împotriva libertăţii omului! Nicidecum. Numai că dreapta concepe libertatea persoanei între cadrele trasate de o comunitate etno-naţională şi într-o perspectivă transcendentă.

Nu există libertate personală autentică fără apartenenţă la o naţiune şi în afara unei trării religioase. Aşa cum nu există indivizi în sine, nu există nici o libertate în sine. Libertatea persoanei este una exersată şi atestată *în* şi *de* o comunitate naţională. Persoana umană este liberă în măsura în care participă la viaţa acestei comunităţi. La dreapta, libertatea înseamnă angajament şi participare solidară pe axa orizontală trasată de relaţiile persoanei cu grupul de apartenenţă. Tot aşa, fără cultivarea perspectivei religioase (axa transcendentă care leagă persoana de divin), izvoarele primordiale ale libertăţii personale secătuiesc.

PĂCATUL INDIVIDUALISMULUI. Liberalismul este o doctrină fundamentată pe o antropologie de tip individualist. Individul, entitate primă şi ultimă, este în primul rînd pentru sine, interesele sale egoiste precumpănind asupra binelui comunităţii sale. Individul şi piaţa – două noţiuni atît de dragi liberalismului – au devenit modele antagonice identităţilor etno-naţionale.

Lumea modernă a consacrat însă (şi aici intră serios în discuţie chiar concepţia liberală) forme de libertate – vezi orgoliosul proiect iluminist al emancipării individului – care, iniţial neutre, indiferente faţă de valorile tradiţiei şi ale naţiunii, au ajuns la o poziţie radicală de contestare a lor. Heidegger aprecia că modernitatea reprezintă epoca subiectivităţii. El afirmă că toate formele şi chipurile acestei modernităţi sînt de fapt simple consecinţe, "urmări" (*Folgen*) ale actului consfinţirii omului în postura de subiect. Împlinirea metafizicii subiectivităţii a venit ca urmare a desfăşurării acestui proces ce defineşte umanismul şi prin care individul se instalează în centrul existentului şi se percepe pe sine drept centru al existentului. Omul modern a ajuns să funcţioneze într-o inadmisibilă stare de vid spiritual. Existenţa lui ca individ nu mai este orientată nici de spiritul tradiţiilor din comunitatea lui de apartenenţă, nici de vreun sens metafizic sau religios care să-l transceadă.

Liberalismul economic a exaltat individualismul pînă la cea mai meschină consecinţă: după o dură concurenţă pe criterii economice (aici liberalismul a caricaturizat pînă şi noţiunea darwinistă de "*struggle for life*"), urmează, ca o consecinţă concretă, vizibilă, izolarea individului în capsula confortului, văzută ca supremul scop al vieţii individuale.

RAPORTUL DEFECTUOS AL LIBERALISMULUI CU IDEEA ETNO-NAŢIONALĂ. Un onest autor marxist britanic, ideolog al noii stîngi din Regatul Unit, Tom Nairn, afirma, nu fără o umbră de regret, că "teoria naţionalismului reprezintă cel mai mare eşec al marxismului"[I]. Mi-ar plăcea să aud un autor liberal serios care, la fel ca şi marxiologul britanic, să recunoască deschis faptul că, la acest capitol, nici liberalismul nu se simte prea bine. Deocamdată, în faţa problemei naţionale, teoreticienii liberali par linişti ţi de opinia lui Fr. Fukuyama: "*nu e deloc sigur că naţionalismul reprezintă o contradicţie ireconciliabilă în inima liberalismului*"[II]. Presupunînd că această contradicţie s-ar putea rezolva cîndva, atunci ori liberalismul a virat-o spre o dreaptă conservatoare, uitînd definiţia *à la americaine* despre dreapta a lui Fukuyama[III], ori inima liberalismului a încetat să mai bată.

Din punctul de vedere al filosofiei liberale, care pune interesul individual mai presus de orice, problema apartenenţei la o naţiune, înţeleasă ca o comunitate diacronică de destin, poate reprezenta o inacceptabilă constrîngere. Raportul defectuos al liberalismului cu referentul etno-naţional sporeşte pe măsură ce trăim o epocă a "capitalismului care ia locul statului" (M. Albert)[IV], o epocă a marilor tendinţe monopoliste ale companiilor trans-naţionale, sinonimă cu hegemonia unor "mari feudalităţi economice", cu instaurarea unui "capitalism neorganizat în termeni de drept" (G. Corm)[V].

Atunci cînd presiunea ideologiei liberale, incapabile să asimileze referinţa etnică şi ideea naţională, a devenit prea mare, atunci cînd imperativul sincronizării accelerate cu modelul liberal occidental a intrat în coliziune cu capacitatea populaţiei de a se adapta acestui model, reacţiile nu au întîrziat să apară. Iar acestea au fost extreme. Românii au început să prefere, ca soluţii viabile, fie *emigrarea* (ipostaza cetăţeanului universal, călăuzit doar de interesul individual pentru prosperitate materială cu orice preţ), fie *recursul la naţional-comunism* (ipostaza regresiunii la liniştea de burete a masei conduse de un dictator comunist, la siguranţa traiului egalitar de subzistenţă). Aceste fenomene duc la concluzia că forţele care au promis dezvoltarea României, racordarea ţării la nivelul civilizaţiei europene, nu au ştiut să armonizeze *principiul identităţii colective* (de tip etno-cultural) cu *interesul individual al cetăţeanului* şi cu principiul comunicării cu un *cadru civilizaţional regional* (Europa). Dimpotrivă, eroarea maximă a constat în disjungerea acestora.

Pentru mulţi analişti şi politicieni cu o viziune liberal-occidentală, tema etno-naţională reprezintă încă antiteza absolută a libertăţilor personale şi a dimensiunii europene. Nimic mai fals! La polul opus, forţele care au rămas ancorate în naţionalismul bolşevic al trecutului (admiratorii ceauşismului) au utilizat tema etno-naţională ca pe un fel de bunker care să ne izoleze de civilizaţia europeană, percepută *printr-o optică de tip conspiraţionist* (pe care a analizat-o judicios G. Voicu în cartea sa *Zeii cei răi*[VI]), considerînd că integrarea europeană reprezintă *încă* un pas înainte, după etapa comunistă, spre dez-naţionalizare (vezi unele refrene de tipul "Europa homosexuală" sau "Europa conspiraţiei catolice", pînă la sloganuri inepte de tipul "Uniunea Europeană = Uniunea Sovietică", debitate de avocaţii unui pseudo-naţionalism izolaţionist).

RAPORTURI DEFECTUOASE CU SFERA RELIGIOASĂ. Trăim o eclipsă a sentimentelor religioase. În ordinea personală, ele nu mai sînt o prioritate; în cea politică, ele devin indiferente, inoperante. În acest sens, atît marxismul, cît şi liberalismul sînt filozofii moştenitoare directe ale uneia dintre principalele caracteristici culturale ale modernităţii: *Entgötterung* (dez-divinizarea, desacralizarea lumii, moartea lui Dumnezeu).

La fel ca şi marxismul, liberalismul întreţine raporturi defectuoase nu *numai* cu perspectiva etnică, ci *şi* cu referentul religios. Putem aprecia dezechilibrele induse în cadrele comunităţilor organice tradiţionale de marxism şi de liberalism, prin raportarea la trei instituţii importante ale istoriei europene: Biserică, Stat, Societate civilă. Dacă marxismul a propus desfiinţarea Bisericii şi a Societăţii civile, făcînd din cultul pentru Stat o pseudo-*religie* (partidul deţinător al dogmei ideologice, un fel de "teocraţie" fără Dumnezeu), liberalismul, la rîndul său, a marginalizat Biserica (adică preocuparea religioasă din sfera politicului), cît şi Statul (obsesia statului minimal şi, la limită, utopia desfiinţării politicii), punînd mare preţ pe Societatea civilă. După căderea sistemului comunist în jumătatea de Europă care a fost sovietizată, liberalismul a triumfat şi, o dată cu el, modelul utopic al societăţii civile secularizate, anti-politice şi non-statale, axate doar pe interesul economic individual. Atitudinea radical anti-religioasă a comunismului a fost înlocuită de versiunea temperată a secularizării: *indiferenţa faţă de referinţa religioasă* (duminica, în Occident, pe măsură ce supermarketul se umple, bisericile rămîn aproape goale) sau *eclectismul pervers al formelor religioase* (*Bahai*, *New Age* etc.).

Oricît ar părea de stranie pentru unii identitatea de vederi materialiste şi deloc spirituale ale liberalismului şi marxismului, ea există şi toţi autorii importanţi din spectrul intelectual al dreptei (de la creştin-democraţi, la autori ai dreptei conservatoare şi ai celei radicale) s-au mobilizat pentru a denunţa limitele şi derapajele lor. Filosoful catolic Augusto del Noce, scria, imediat după căderea Zidului Berlinului, rînduri care nu ar trebui să ne lase indiferenţi pe cei în căutarea reconstruirii unei culturi de dreapta: "Marxismul *moare* în Estul Europei pentru că el se împlineşte în Occident [...] Occidentul reprezintă perfecta realizare a marxismului. Liberalismul occidental a fost cel care a absorbit comunismul, servindu-se de acest sistem pentru a aneantiza definitiv sacralitatea religioasă şi sacralitatea naţională"[VII].

(fragmente din volumul ***Pentru o nouă dreaptă****, în curs de apariţie la Editura Dacia din Cluj)*

I "The Modern Janus", în *New Left Review*, nr. 94, nov.-dec. 1975, p. 3.

II Francis Fukuyama, *Sfîrşitul istoriei?*, Ed. Vremea, Buc., 1994.

III "Şcoala materialismului determinist de la *Wall Street Journal*, care neglijează importanţa ideologiei şi a culturii, considerîndu-l pe om ca fiind fundamental un individ raţional care supralicitează profitul, nu se poate încadra decît la dreapta" (Fr. Fukuyama, *op. cit.*, p. 19).

IV "Capitalismul care ia locul statului" reprezintă pentru Michel Albert (*Capitalism contra capitalism*, Ed. Humanitas, col. "Societatea civilă", Buc., 1994) cea de-a treia fază a capitalismului la nivel mondial. Inspirată de modelul neo-liberalismului dur de tip american, această formă de capitalism - aflată în opoziţie cu economia socială de piaţă de inspiraţie europeană - consacră ideea că statele naţionale şi economiile lor sînt pur şi simplu paraziţi, obstacole în calea forţelor economice globale care trebuie să se extindă în toată libertatea, necontrolate şi neorganizate de nici o instanţă politică la nivel naţional. Mondializarea economiei este cauza apariţiei acestei noi forme de capitalism pe care, spre deosebire de secolul trecut, forţele democraţiei şi ale statului nu mai izbutesc să o limiteze, să o tempereze.

V În cartea sa *Noua dezordine economică mondială* (Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996), economistul Georges Corm dezvăluie fenomenul lipsei de reguli economice clare şi transparente, care ar trebui aplicate tuturor în mod egal. "În absenţa oricărui drept în domeniul economic şi, deci, a oricărui sistem de sancţiuni, Statul de drept însuşi, de care Occidentul este atît de mîndru, este treptat golit de conţinut: speranţa democraţiei, care animă sensul universal de a trăi, este profund ameninţată".

VI George Voicu, *Zeii cei răi. Cultura conspiraţiei în România postcomunistă*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000.

VII Revista spaniolă *Hesperides*, nr. 9/1996, p. 496.

ADEVĂR ISTORIC sau ADEVĂR POLITIC?

Gabriel CONSTANTINESCU

Editura Univers a publicat anul trecut (traducere: Matei Martin), schimbul de scrisori între doi mari istorici contemporani, francezul François Furet și germanul Ernst Nolte, dat publicității mai întâi în revista *Commentaire* (1997-1998), apoi, în volum, de Editura Plon, cu titlul *Fascisme et communisme*. În traducerea românească, textul original a fost completat cu o prefață intitulată "Fascismul și comunismul dinspre partea omului", semnată de D-l Mircea Martin, profesor a Universitatea din București, iar "volumul a apărut cu sprijinul Ministerului Culturii". Două semnale îmbucurătoare, în sensul că atât oamenii de cultură români, cât și patronul oficial al culturii din țara noastră – Ministerul Culturii – manifestă un real interes pentru frământările Europei secolului XX, a căror esență a fost sugestiv surprinsă germanul Nolte în titlul studiului său *Der Europäische Bürgerkrieg, 1917-1945* (*Războiul civil european, 1917-1945*), publicat în 1987.

Înainte de a urmări problemele care-i preocupă pe cei doi istorici occidentali în contextul dualismului sau opoziției "fascism-comunism", se cuvine să aruncăm o privire asupra observațiilor (cele mai multe de o remarcabilă putere de sesizare a esențialului) făcute în prefață de D-l Mircea Martin. Domnia sa subliniază faptul că, până în zilele noastre, în anumite cercuri, "comparația comunismului cu fascismul nu e licită". Ea este refuzată, în primul rând, de "antifasciștii convinși din Occident care, chiar dacă își vor fi pierdut iluziile comuniste, nu pot accepta echivalarea în rău a celor două sisteme politice". În al doilea rând, comparația este refuzată de "intelectualii germani" (vom explica mai jos despre ce categorie de intelectuali este vorba, lucru pe care D-l Martin îl omite) care, dacă ar admite susținerea caracterului reactiv, «secundar» al nazismului, ar atenua «culpabilitatea germană», sentiment ce se cuvine să rămână mereu treaz". Și, în sfârșit, o astfel de comparație ar risca să banalizeze shoah-ul, să-i retragă unicitatea.

Mai apropiat ideologic de vederile lui François Furet (comunistul pocăit), D-l Mircea Martin amintește publicarea de către Ernst Nolte, în iunie 1996, în *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, a articolului "Un trecut care nu vrea să treacă", pe care-l comentează în următorii termeni: "În acest articol, Nolte reafirmă că bolșevismul a precedat și a inspirat nazismul, că înaintea Auschwitz-ului a existat Gulagul și că fascismul nu poate fi înțeles și judecat fără a-l raporta la comunism. Articolul respectiv a declanșat ceea ce se va numi «cearta istoricilor» (*Historiker Streit*); Jürgen Habermas, printre alții, a reacționat violent, invocând lupta generației sale pentru (re)integrarea europeană a Germaniei și acuzându-l pe Nolte de «complot revizionist» care atentează atât la memoria genocidului evreiesc, cât și la responsabilitatea germană."

Acest pasaj din prefață ne este de două ori util. El ne obligă să lămurim două concepte de bază pentru înțelegerea pozițiilor celor doi protagoniști ai disputei epistolare pe tema *Fascism și comunism*. Citând numele lui J. Habermas, prefațatorul ne introduce în zona intelectualilor care se tem de posibilitatea "atenuării culpabilității germane, sentiment ce se cuvine să rămână mereu treaz". Suportul ideologic al acestor intelectuali este "Școala de la Frankfurt", promotoarea unui curent de gândire în filozofia și sociologia germană denumit "*Kritische Theorie*", având-i în frunte pe filozofii Max Horkheimer (1985-1973), Theodor W. Adorno (1903-1969) și Jürgen Habermas (n. 1929). Primii doi, ca de altfel toți gânditorii germani de origine evreiască, au emigrat în anii național-socialismului în Statele Unite, de unde s-au întors după terminarea războiului și au acaparat catedrele de filozofie și sociologie din universitățile germane, imprimând studiilor o orientare specifică. Reprezentanții "Școlii de la Frankfurt" susțin, în contradicție cu postulatul libertății valorilor (Max Weber), că înțelegerea adevărului este legată nemijlocit de teoria politică. Conform "Teoriei critice", separarea științei de politică ar conduce la distorsionarea adevărului. "Teoria critică" a avut un puternic impact asupra mișcărilor studențești din anii '60 și a constituit baza ideologică a curentului denumit "Noua Stângă", o orientare politică ce urmărește, pe de o parte, inculcarea antifascismului în conștiințele tineretului occidental, iar pe de altă parte instigarea la revoltă împotriva dominației sistemului capitalist.

În ceea ce privește orientarea ideologică a lui Habermas, cel care ne lămurește fără echivoc este D-l Andrei Marga, actualul președinte al PNȚCD și rector al Universității din Cluj. În studiul introductiv la volumul *Cunoaștere și comunicare* (o selecție de texte din opera lui Habermas), universitarul clujean, care i-a fost discipol, scrie: "Habermas s-a definit drept marxist și a subliniat în repetate rânduri apartenența sa la marxism... Habermas a fost implicat în mișcările protestatare ale tineretului studios de la sfârșitul deceniului al șaptelea. Culegerea de articole și intervenții *Protestbewegung und Hochschulreform* (Mișcarea de protest și reforma universitară), publicată în 1969, este grăitoare sub acest aspect. El a susținut mereu că aceste mișcări au deschis o nouă și serioasă perspectivă pentru transformarea structurilor sociale în adâncime, în direcția unei societăți care presupune un mod de producție socialist și absența birocrației".

Cât privește acuzația de participare la "complotul revizionist", pe care intelectualii din aceeași familie cu Habermas i-o aduc lui Nolte, ea se referă la contestarea holocaustului național-socialist împotriva evreilor. Contestarea are în vedere atât modalitățile prin care s-a înfăptuit exterminarea evreilor în lagărele de concentrare (în principal exterminarea în camere de gazare), cât și numărul victimelor avansat de oficialitățile evreiești (ultima estimație fiind de 6 milioane de morți). Istoricii sceptici față de modul în care a fost conceput scenariul Holocaustului de către forurile evreiești au fost înfierați cu denumirea de "revizioniști", curentul de idei pe care acești istorici îl reprezintă, "revizionismul", fiind considerat un complot împotriva iudaismului, de aceeași esență cu antisemitismul.

După terminarea celui de-al doilea război mondial, propaganda evreiască a zburdat în voie. Numărul celor uciși în camerele de gazare depășea 10 milioane de jertfe omenești! (Ulterior cifra a devenit negociabilă și pentru un timp s-a stabilit la 6 milioane, dar se pare că în lumina ultimelor cercetări ea este "revizuită" chiar de istoricii evrei.) *Mass media* și literatura memorialistică, dar mai ales cinematografia de tip hollywoodian, nu mai contenea să ofere scene de groază, căutând să pătrundă pe toate căile posibile în conștiințele oamenilor. Se urmărea traducerea în fapt a previziunii sumbre făcute de George Orwell în romanul *1984*: "Și dacă ceilalți ar accepta minciuna impusă de Partid – dacă toate rapoartele ar povesti același lucru –, minciuna ar intra în istorie și ar deveni adevăr".

Euforia ororii a fost însă tulburată de apariția publică a francezului Paul Rassinier, socialist, membru al Rezistenței și fost deținut în lagărele de concentrare de la Buchenwald și Dora-Mittelbau. După eliberare, confruntat cu materialele ce priveau la existența camerelor de gazare, prin care propaganda evreiască voia să acrediteze Holocaustul ca adevăr incontestabil, Rassinier, ca unul care trăise pe viu ororile național-socialismului, și-a propus nu să conteste aceste orori, ci să restabilească adevărul. Prin scrierile sale, dar mai ales prin *Minciuna lui Ulise*, militantul socialist francez punea sub semnul îndoielii veridicitatea afirmațiilor despre existența camerelor de gazare. Curentul revizionist se născuse. Rassinier moare în 1967, dar sămânța aruncată de el dă roade. Unsprezece ani mai târziu, tot în Franța, ideile lui Rassinier sunt preluate de Robert Faurisson, profesor universitar, specialist în critica textelor, care demonstrează imposibilitatea tehnică a camerelor de gazare. Atunci izbucnește "afacerea Faurisson" și o dată cu ea lărgirea contribuțiilor revizioniste la istoria contemporană. Alături de Faurisson apar nume de istorici consacrați, ca de pildă britanicul David Irving și americanul Arthur Butz. De asemenea, apar cărți și publicații periodice în care este susținută ideea revizionistă.

În fața acestui val de contestări rostite de personalități cărora nu li se poate pune la îndoială nici buna credință, nici competența profesională, forurile conducătoare evreiești au recurs la sprijinul autorităților politice pentru a-i împiedica pe revizioniști să-și susțină vederile. În Franța, în anul 1990, a fost adoptată "Legea Gayssot-Fabius," care îi condamnă pe contestatarii Holocaustului la închisoare și amenzi. În alte țări, contestarea acestuia este asimilată cu antisemitismul și intră sub incidența legii penale. (La noi, cu prilejul recentului Târg de Carte de la București, "filozoful-negustor" Gabriel Liiceanu deplângea inexistența unei legi care să împiedice răspândirea tipăriturilor cu caracter antisemit și revizionist.) Acolo unde însă mijloacele legale de reprimare ale manifestărilor revizioniste se dovedesc ineficace se recurge la măsuri dure și chiar la acte teroriste. În 1989, trei bărbați solizi, membri ai grupării "Fiii Memoriei Evreiești", l-au bătut pe Faurisson, lăsându-l pe jumătate mort. La Paris, D-l George Pișcoci-Dănescu, proprietar al "Librairie Roumaine Antitotalitaire", unde se puteau găsi publicații revizioniste, a fost desfigurat în bătaie de "indivizi necunoscuți", conform concluziei la care a ajuns Poliția franceză după efectuarea cercetărilor. Dar cazul cel mai grav a avut loc în anul 1978, când revizionistul francez François Duprat, profesor de istorie, a căzut victima unui atac cu bombă.

D-l George Pișcoci-Dănescu după atacul terorist de la Paris (1996)

Privind problema controversei dintre istoricii partizani ai ideii despre existența Holocaustului și istoricii revizioniști, faptele par a readuce în actualitate "doctrina dublului adevăr" apărută în Evul Mediu, care afirma că ceva poate fi fals din punct de vedere filozofic, dar adevărat din punct de vedere teologic. Atribuită, fără temei, filozofului arab Averroes, doctrina dublului adevăr a fost condamnată oficial de Biserica Catolică în secolul al XIII-lea. Transpusă în contemporaneitate,

☛

această doctrină ar putea fi formulată astfel: "Adevăr *istoric* sau adevăr *politic*?". În lipsa unui for autoritar, aşa cum a fost în trecut Biserica, în această dispută se tinde să se impună "adevărul politic" în dauna "adevărului istoric". Paradoxal însă, un număr de 34 de istorici de prestigiu fac public în paginile ziarului *Le Monde* din 21.02.1979 un document intitulat "La politique hitlérienne d'extermination: une déclaration d'historiens", din a cărui parte finală cităm: "Fiecare este liber să interpreteze un fenomen, aşa cum a fost genocidul hitlerist, corespunzător propriei sale filozofii. Fiecare este liber să ia atitudine în trecut, prezent şi viitor faţă de aceasta – sau oricare altă – acţiune criminală; fiecare este total liber să-şi închipuie sau să viseze că aceste fapte groaznice nu au avut loc niciodată. Din nenorocire ele au avut loc şi nimeni nu poate să nege această realitate fără să ofenseze adevărul. Întrebarea cum a fost posibil din punct de vedere tehnic un astfel de asasinat în masă nu-şi are rostul. El a fost posibil tehnic pentru că a avut loc. De la acest punct trebuie să pornească toate cercetările cu privire la acest subiect. Datoria noastră este să evocăm în memorie, în mod firesc, acest adevăr; cu privire la problema existenţei camerelor de gazare, nu există nici o discuţie şi nu trebuie să aibă loc vreuna".

Comentând acest final de declaraţie, redactat în termeni ambigui şi chiar vicleni, cercetătorul revizionist Serge Thion, în "Introducerea" la documentatul său studiu *Adevăr istoric sau adevăr politic?*, exclamă: "Atunci mi-am dat seama. *Hic jacet lepus*: Savanţii autori de tratate istorice opinează că nu ar fi trebuit să punem întrebarea despre cum s-a putut produce un eveniment, câtă vreme istoricul, convins de existenţa lui, nu doreşte ca respectivul eveniment să fie pus în discuţie. Ne găsim în faţa unei intolerabile îngrădiri, pe care nici un istoric interesat de domeniul în care îşi desfăşoară cercetările nu ar accepta-o".

Cât priveşte inacceptabila imixtiune a autorităţilor politice în activitatea oamenilor de ştiinţă în general şi a istoricilor în special, ea contravine flagrant prevederilor Articolului 19 din "Declaraţia Universală a Drepturilor Omului", adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 10 decembrie 1948 (*Orice om are dreptul la libertatea opiniilor şi exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum şi libertatea de a căuta, de a primi şi de a răspândi informaţii şi idei prin orice mijloace şi independent de frontierele de stat*).

În prefaţa sa, D-l Mircea Martin inventariază poziţiile adoptate de cei doi istorici, dar evaluările sale nu sunt întotdeauna obiective. Pe de o parte, este transparentă apropierea ideologică de vederile lui Furet, iar pe de altă parte, ca o consecinţă a acestei apropieri, apar anumite stridenţe critice la adresa modului în care Nolte înţelege fascismul, comunismul şi relaţia dintre ele: "circumstanţierea culpabilităţii germane", "nucleul naţional al antiiudaismului nazist", "rolul important pe care persoane de origine evreiască – şi în virtutea tradiţiei universaliste şi mesianice proprii iudaismului istoric – l-au jucat în sânul mişcării comuniste şi socialiste", faptul că "din prezenţa evreilor în Comitetele revoluţionare din octombrie 1917 s-a dedus responsabilitatea lor exclusivă pentru bulversarea produsă", readucerea în actualitate a "apelului Congresului Mondial din 1939 prin care se cerea tuturor evreilor să fie alături de Anglia" sau "caracterul reactiv al fascismului", evenimente şi fapte de o deosebită importanţă nu numai pentru cursul istoriei secolului XX, dar şi pentru noi românii, care am pătimit din plin de pe urma lor, sunt tratate doar superficial.

Toate aceste probleme privind fascismul şi comunismul, precum şi relaţiile dintre sistemele politice generate de cele două ideologii, le vom trece în revistă o dată cu prezentarea punctelor de vedere ale celor doi istorici. Până atunci, însă, sunt necesare două precizări. Prima se referă la "prezenţa evreilor în Comitetele revoluţionare din octombrie 1917". În această privinţă nu este nici un secret că din cei 19 membri ai primului guvern comunist – Consiliul Comisarilor Poporului – doar doi nu erau evrei, unul rus, celălalt armean. (Cine doreşte să obţină informaţii complete cu privire la prezenţa copleşitoare a evreilor în forurile de conducere ale Uniunii Sovietice, constituite în urma Revoluţiei din Octombrie, poate consulta documentata lucrare a lui Traian Romanescu, *Marea Conspiraţie Evreiască*, publicată în 1997 la Bucureşti.) Cea de a doua precizare se referă la "caracterul reactiv al fascismului". Reacţiunea naţiunilor ameninţate de comunism a fost promptă, energică şi direct proporţională cu dimensiunile primejdiei. În Rusia, bolşevismul nu s-a putut instaura decât în urma unui sângeros război civil. În Germania, tentativele de a forma soviete şi guverne comuniste au fost contracarate de răspunsul energic al guvernelor legitime. Gustav Noske, ca Ministru de Război, a lichidat în decembrie 1918 sovietul marinarilor de la Kiel, iar în ianuarie 1918 tentativa de instaurare a unui regim comunist la Berlin de către "Spartakus-Bund", nucleul viitorului Partid Comunist German, condus de evreii Rosa Luxemburg şi Karl Liebknecht. De asemenea, au fost înăbuşite acţiunile de constituire de soviete în Braunschweig, Turingia şi Saxonia, dar mai ales tentativa comuniştilor conduşi de evreul Kurt Eisner de a transforma Bavaria într-o Republică Independentă Comunistă. Pe lângă acţiunile guvernamentale, împotriva nucleelor comuniste au acţionat grupările denumite "*Freikorps*", alcătuite din foşti combatanţi, ofiţeri şi soldaţi, reînviind astfel o veche tradiţie germană practicată în vremurile de restrişte ale naţiunii. Pe aceeaşi linie "reactivă" se înscrie şi încercarea nereuşită a lui Adolf Hitler (1923) de a instaura un regim naţionalist, încercare precedată de tentativa eşuată a lui W. Kapp, conducătorul Partidului Patriei Germane, din 1920.

În Ungaria, o altă ţară vizată de comunism, au avut loc, de asemenea, evenimente "reactive". După ce Armata Română a lichidat Republica bolşevică a evreului Bela Kun, conducerea ţării a fost preluată de regentul Miklos Horthy, comandantul suprem al "Armatei Naţionale Contrarevoluţionare". O altă ţară europeană în care atitudinea "reactivă" faţă de comunism s-a manifestat intempestiv a fost Italia. La terminarea primului război mondial, Italia s-a găsit la un pas de comunism. Benito Mussolini, viitorul "Duce", înfiinţează în 1919 gruparea "*Fasci di combattimento*", iar în 1921 "*Partito Nazionale Fascista*". În anul 1922 întreprinde istoricul "Marş asupra Romei" şi preia conducerea politică a ţării, năruind speranţele comuniştilor de a bolşeviza Italia.

În acelaşi context al reacţiunii la scară europeană în faţa primejdiei bolşevice se înscrie şi impresionantul gest al unui grup de tineri liceeni români, în martie 1919: "În primăvara anului 1919, iată-ne adunaţi într-o după amiază în pădurea Dobrina, care stă de strajă pe înălţimile din jurul Huşiului. Cine? Un grup de vreo 20 de elevi de liceu din cursul superior. A 6-a, a 7-a şi a 8-a. Convocasem pe aceşti tineri camarazi, pentru a discuta cu ei o problemă gravă, deşi viaţa noastră abia înmugurea. Ce facem dacă vin bolşevicii peste noi? Părerea mea, asupra căreia au căzut şi ceilalţi de acord, era aceasta: dacă armata bolşevică va trece Nistrul şi apoi Prutul, ajungând să încalce şi locurile noastre, noi să nu ne supunem, ci să ne retragem cu toţii în pădure, înarmaţi. Aici să organizăm un centru de acţiune şi rezistenţă românească, şi prin lovituri date cu măiestrie să zdruncinăm inamicul, să menţinem o stare de spirit de neaplecare şi să întreţinem o scânteie de nădejde în mijlocul massei româneşti din sate şi oraşe. Am depus cu toţi jurământ în mijlocul pădurii seculare. Era această pădure un colţ al acelui vestit codru al Tigheciului, pe cărările căruia, în decursul istoriei Moldovei, mulţi duşmani îşi găsiseră moartea". Este relatarea cu care începe primul capitol, "În Pădurea Dobrina", din *Pentru legionari*, cartea în care creatorul Mişcării Legionare, Corneliu Zelea Codreanu, sintetizează esenţa doctrinară a naţionalismului românesc.

(va urma)

"ÎNCHISOAREA INOCENŢILOR"

Apărută la Editura Crisserv, Mediaş, 2000, tipărită în regia autorului într-un tiraj de 300 de exemplare şi difuzată la întâlnirile anuale din august de la Târgşor, ca şi de Ziua Sfintei Crucii - 14 septembrie - de la Aiud, se poate considera norocos cel intrat în posesia unui exemplar din această carte, încheiată cu "Declaraţia de la Târgşor" din august 1996, din care citez: "În acest loc, unde în anii 1948-1951 a funcţionat o închisoare de elevi, ne întâlnim azi, 10 august 1996, noi, martorii supravieţuitori ai acelor timpuri şi evenimente, ca să comemorăm fapta, atunci şi aici începută, să-i pomenim pe cei ce nu mai sunt printre noi şi să aducem mulţumiri lui Dumnezeu pentru că ne-a ajutat să ieşim biruitori din această luptă a rezistenţei din închisori, sporindu-ne puterea pentru luptele ce au urmat..."

Se ştie că, începând cu anul 1948, comuniştii au început să-i grupeze pe profesii pe deţinuţii anticomunişti români: intelectualii, la Aiud; muncitorii şi ţăranii, la Gherla; studenţii, la Piteşti; elevii, la Târgşor – cu intenţia de a-i "reeduca" prin teroare.

Despre aceştia din urmă, în cartea sa Istoria în lacrimi, *Luca Călvărăsan scrie: "Reeducarea comunistă de la Târgşor, concepută în sferele înalte ale conducerii comuniste de la Bucureşti, s-a desfăşurat conspirativ şi în paralel cu cea de la Piteşti, centrul de coordonare fiind acelaşi. Ea a durat însă mai puţin. Victimele erau cei aproape opt sute de elevi de liceu condamnaţi politic, strânşi aici de la toate penitenciarele din ţară, majoritatea aparţinând organizaţiei legionare «Frăţia de Cruce» din cadrul Mişcării Naţionale de Rezistenţă Anticomunistă".*

Cartea intitulată Închisoarea Inocenţilor, *concepută şi scrisă de Constantin Iorgulescu, are câteva merite esenţiale: este dedicată "memoriei colegului de clasă, de bancă şi de temniţă Gândea Petre, decedat de tânăr ca urmare a anchetelor şi a muncilor Gulagului" şi este alcătuită din povestirile, scrisorile şi mărturiile adunate de la "târgşoreni", dintre care merită să fie amintiţi cei citaţi de autor: Andreica Gheorghe, Bala Cornel, Balaban Octavian, Bardac Niculae, Călvărăsan Luca, Coriciuc Traian, Gorunescu (Penciu) Gheorghe, Năbădan Fredolin, Niţă Aurelian, Obreja Aurel, Părăian Răzvan, Pintilie Iacob, Pop Florian, Râmboiu Septimiu, Raţiu Ioan, Urdea Zaharia, dar şi mai vechii Fraţi de Cruce închişi încă din timpul dictaturii lui Antonescu: Virgil Maxim, cu a sa carte ziditoare* Imn pentru Crucea purtată, *Marin Naidim şi Nicu Mazăre.*

Din relatările acestor "martori" a tot ce s-a încercat spre a-i "reeduca" (în spirit bolşevic) pe aceşti tineri maturizaţi de suferinţă şi de chinurile îndurate, se va înţelege de către viitorime cât de adevărată este încheierea "Declaraţiei de la Târgşor": "...îngenuncheaţi înaintea naţiunii române şi a lui Dumnezeu, în ceas de cumpănă, aşteptăm să treacă în mâinile urmaşilor, atâta câtă e, strânsura de lacrimi, de sârguinţă şi de rugăciune a generaţiei noastre, NECLINTIREA ÎN CREDINŢĂ. *Nu uitaţi o clipă:* Cu noi este Dumnezeu!".

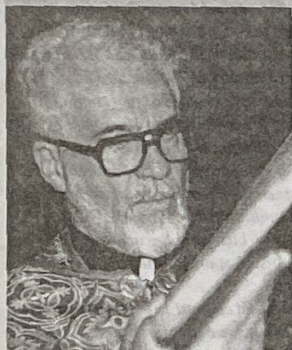
Cine se va încumeta (adevărată învrednicire!) să scrie o Istorie a românilor sub regimul comunist, *nu va putea să nu ţină seama de această carte, care cuprinde mărturii ale celei mai tinere părţi din generaţia paşoptistă a veacului 20, generoasă în implicarea sa în lupta anticomunistă a românilor şi "inocentă" în raport cu desăvârşita ei credinţă în Dumnezeu şi în dreptul la libertate al neamului românesc, faţă de politicienii care au acceptat convieţuirea/colaborarea cu slugile Moscovei: comuniştii.*

Se cuvine dreapta preţuire a "cronicarilor" cuprinşi în această carte, în primul rând a celui care a gândit-o şi a scris-o adunând "mărturiile supravieţuitorilor" – Constantin Iorgulescu.

Gheorghe STĂNESCU

ORTODOXIA ÎN ARIZONA

SFINȚIREA BISERICII SFÎNTA ANASTASIA

De mai multe ori am publicat articole sau simple știri despre convertirile unor americani la Ortodoxie. Aceste convertiri se fac în tăcere, fără fast și fără trîmbițări. Dintre acești convertiți, al căror zel pentru tradiția ortodoxă este foarte mare, s-au ales cei chemați care au înființat o serie de biserici, mănăstiri și schituri pe cuprinsul Americii, rugători în taină pentru lume, pentru America, pentru toate țările și pentru unificarea Bisericilor în tradiția și dreapta credință a Bisericii primare, fără inovații moderniste, credincioși așezămintelor celor șapte Sinoade Ecumenice, singurele adevărate. Sînt de ani de zile în legătură duhovnicească și de unitate cu majoritatea acestor biserici și mănăstiri. Cunosc lupta lor cu demonul orgoliului și însingurării impus de societatea și educația americană, cu demonul insubordonării la disciplina ierarhică, rătăcirile lor, căderile și ridicările lor, mai altfel decît ale noastre, dar și stăruința lor în rugăciune și în strădania de a învăța ce este ascultarea și ce înseamnă omoforul ierarhicesc pentru o adevărată Biserică: fără ierarh, nu există acces la Harul lui Dumnezeu, căci numai prin ierarh curge Harul spre preot. Pe cît mi-a dat Dumnezeu lumină, am stat alături de ei, uneori le-am spus ce înseamnă adevărata Biserică și Dumnezeu a făcut să crească în ei tot mai mult dorul de unitate prin ierarhi. Acum, aproape toate aceste biserici și mănăstiri se găsesc sub jurisdicția unor episcopi canonici, fie sîrbi, fie bulgari.

În ceea ce privește viața monahală, relațiile mele sunt permanente cu trei schituri și trei mănăstiri de americani convertiți și cu aproximativ 20 de biserici, împrăștiate de pe coasta de Est pînă pe coasta de Vest și din California pînă în Alaska.

Una dintre mănăstirile cele mai dragi mie, cu care am avut strînse legături duhovnicești, este mănăstirea de maici Sfîntul Paisie Velicikovski de la Neamț. Stareța este Maica Michaela, convertită de la catolicism. De curînd, mănăstirea s-a mutat din California în Arizona, unde au cumpărat o fermă mare. În articolul de mai jos, în care este povestită sfințirea bisericii mănăstirii, o trăitoare descrie bucuria de a fi din nou sub o jurisdicție canonică și de a simți lucrarea Duhului Sfînt în comunitatea lor.

(Pr. Gh. Calciu)

"Una am cerut de la Domnul, pe aceasta o voi căuta: să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele, ca să văd frumusețea Domnului și să cercetez locașul lui." (Psalmul 26, 7-8)

Într-adevăr, această "Casă a Domnului" a primit un sens nou și puternic pentru noi. Iar tîrnosirea bisericii mănăstirii noastre se vede limpede că este încoronarea tuturor strădaniilor noastre din ultimii ani și punctul culminant al harului venit din mîna Domnului.

Preasfințitul Episcop Jovan ne spunea săptămîna trecută că, venind spre mănăstirea noastră și gîndindu-se la comunitatea noastră de surori și maici, ne-a asemănat, în mintea Preasfinției Sale, cu israeliții Vechiului Testament, călătorind 40 de ani prin nesfîrșitul pustiu pentru a ajunge în țara Făgăduinței. Și eu însămi, gîndind la acest lucru, găsesc asemănarea ca pe o încurajare. Interesant este faptul ca Preasfinția Sa nu este primul să facă această analogie a vieții noastre. Îmi arunc privirea înapoi cu un an și jumătate: din întunericul acelor vremi adînc tulburate, lumina nădejdii a străbătut spre noi atunci cînd, pe neașteptate și în scurt timp, am fost acceptate sub omoforul Preasfinției Sale. Atunci am rămas mute și fără cuvînt. Ni se părea prea mult ca să intrăm în har, prea mult har pentru a-l putea cuprinde, după o atît de lungă noapte! Într-adevăr, Dumnezeu "vindecă pe cei zdrobiți cu inima și leagă rănile lor"*(Ps. 146, 3)*.

Scurtă vreme după această întîlnire cu Episcopul Jovan, am început pregătirile pentru vizita sa la noi (în California). În ziua de prăznuire a Optinei [celebra mănăstire din Rusia - n.n.] Preasfinția Sa și Episcopul Irinej (un suflet atît de cald și de minunat) au venit și ne-au uns cu Sf. Mir pe fiecare dintre maici și surori, primindu-ne astfel în Biserica Ortodoxă canonică, confirmînd în treaptă pe Maica Stareță și împărtășindu-ne pe toate cu trupul și sîngele lui Hristos. Îmi amintesc cuvintele Preasfinției Sale, cît de mult a dorit ca toți să ne împărtășim împreună dintr-un potir și cît de mare lucru este acesta pentru el! Și ce aș putea spune eu despre ce a însemnat aceasta pentru noi?! Episcopul Irinej a fost atît de mișcat încît, vorbind despre acest eveniment, l-a asemănat cu o "altă Cincizecime". Și nu numai că ne-a spus nouă acest lucru, dar tot așa l-a descris și în fața întregului Sinod al Episcopilor din Serbia.

În aceeași perioadă, Dumnezeu ne-a deschis o cale pentru a face ultimele pregătiri pentru procurarea noii proprietăți (în Arizona), care este, prin ea însăși, o carte a miracolelor. Surorile au lucrat fără răgaz la pregătirea mutării. Este evident că, indiferent de forțele care au lucrat la început pentru mutarea noastră, toate au făcut parte dintr-un plan mai mare spre un nou început pentru noi, o adevărată înviere, simbolizată prin "Țara Făgăduinței". Și aș putea să adaug că, în cele mai stresante momente, ne-am agățat atît de puternic de acest gînd - ca de unica noastră șansă de viață - că "Dumnezeu, cu siguranță are ceva mai bun pentru noi, așa nevrednice cum sîntem, încît, deși El ceartă pe copiii Săi, nu ne va părăsi niciodată". Dar niciodată nu ne-am putut imagina cît de frumos ni se va revela în timp darul Său. Și așa cum m-am străduit să vă spun, totul s-a petrecut pas cu pas… Și pe măsură ce noi înaintam pas cu pas, așa înainta și înțelegerea de către noi a minunii darului divin.

Ajunul anului nou ne-a găsit în noua noastră proprietate, sub umbra măreţului munte Graham, care ne amintește de spusele Psalmistului: "Cu spatele te va umbri și sub aripile lui îți vei afla nădejdea". Tema cîntărilor noastre a devenit *Psalmul 120*: "Ridica-voi ochii mei la munți, de unde va veni ajutorul meu. Ajutorul meu de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pămîntul" (vv. 2-3); și cînd ne uitam la munte, ne aminteam de unde ne va veni ajutorul.

Prăznuirea Nașterii Domnului a sosit cu pace și bucurie. Ne-am obișnuit cu iarna deșertului, ne-am bucurat de prima zăpadă care a căzut în timpul liturghiei, cînd Preasfințitul ne făcea prima vizită. El a mai petrecut cu noi și primele trei zile ale Postului Paștelui - acelea au fost, cu adevărat, zile sfinte. Am postit cu toatele și, la sfîrșitul Ceasurilor, Vlădica ne-a vorbit despre lucrurile duhovnicești. Au fost niște zile nepămîntești. Am continuat singure tot ciclul de rugăciuni ale Postului.

În Sîmbăta lui Lazăr, cununa bucuriilor noastre a mai primit un juvaer de preț: Părintele Dorotheos, care a stat alături de comunitatea noastră la bine și la greu, a fost hirotonit în preot. Sfințirea a avut loc la Phoenix, ceea ce a fost o mare binecuvîntare pentru noi; nemaifiind obligate să ne ocupăm de treburile casnice, am putut lua parte toate la slujbă. A fost o tainică și nemaivăzută binecuvîntare: am avut sentimentul că întreaga Biserică îl hirotonea. Slujba nu s-a ținut deci în modesta noastră bisericuță, ci în Catedrală, cu mai mulți preoți slujitori și mulți credincioși sîrbi din oraș. Pentru a mai adăuga ceva despre hirotonire, mi s-a părut că văd "cea mai sacră dintre jertfe"- și aceste cuvinte nu exprimă măreția slujbei nici pe departe, deși le rostesc avînd ochii plini de lacrimi. Cele dintre noi care l-am cunoscut pe Părintele Dorotheos pe parcursul anilor înțelegem prea bine cît l-a costat pe el acceptarea preoției: era ca și cum ar fi fost însuși jertfit pe masa Sf. Altar. Și l-am văzut pe Vlădica apăsat de autoritatea slujbei lui și de greaua răspundere a preoției. Vlădica trăiește la un înalt nivel de morală creștină, încît ne simțim rușinate de graba noastră în a ne găsi justificări pentru greșelile pe care le facem și simțim asupra noastră puterea exemplului său de a ne îmbunătăți mereu viața. De atîtea ori am auzit de pe buzele lui: "Biserica" vă cere cutare și cutare lucru, dar el o spune cu atîta pioșenie și simț al datoriei, probate prin propria sa trăire. Cît privește pe Părintele Dorotheos, această trăire înaltă a ierarhului a aprins în el dorința de a se ridica la rîndu-i spre aceleași înălțimi.

Nu este fără însemnătate faptul că hirotonirea a avut loc în ziua Bunei Vestiri, care marca pentru noi un an de cînd începusem citirea "Psaltirei cu nedormire". Cînd am început citirea Psaltirii, zi și noapte, a fost în nădejdea de a putea face din mănăstirea noastră un loc al rugăciunii. Tot atunci, ținta noastră era să ajungem să avem liturghie zilnică și mai aveam de așteptat un an pînă ce Părintele Dorotheos urma să fie hirotonit.

În tipul Săptămînii Patimilor, după hirotonire, am putut primi din mîna noului preot - Dorotheos - toate tainele: Sf. Împărtășanie, Cina de Taină, Maslul, coborîrea de pe cruce, Sf. Aer, împodobit cu nenumărate flori roșii din deșert și Sf. Paști [pîinea specială de Paști - n. n.]. De Paști a fost prima liturghie săvîrșită de Părintele Dorotheos și prima liturghie a Sf. Ioan Gură de Aur. Am avut mai mulți oaspeți - ruși din Tucson, îmbrăcați în costume naționale și încărcați de daruri. Primul nostru Paște a avut loc într-o primăvară de deșert, cînd și cactușii erau gata să înflorească.

Săptămîna Luminată a fost ocupată cu pregătirea pentru tîrnosirea bisericii. Printre cîntările pascale, mănăstirea a fost lustruită, florile plantate, biserica pregătită: am pus crucile pe turlă și pe ușile împărătești. Sub îndemnurile Maicii Starețe, ne-am pregătit și templul inimilor noastre ca să fie sfințite o dată cu biserica.

Poate că ar trebui să mă întorc puțin înapoi pentru a-mi aminti cum a apărut gîndul tîrnosirii bisericii. La scurtă vreme după ce am ajuns în Arizona, Maica Stareță a adus vorba despre acest lucru. Deși eu am susținut foarte puternic ideea, nu am realizat atunci pe deplin sensul consacrării. Cu ocazia primei vizite a Episcopului, Maica Stareță a adus vorba despre tîrnosire. Vlădica a întrebat: "De ce?". Și Maica a răspuns: "Pentru că vrem să avem permanent un înger în altar". După mai multe discuții, s-a ajuns la fixarea datei: Sîmbăta Luminată, care s-a dovedit a fi o dată foarte potrivită.

Alegerea Sf. Anastasia ca patroană a bisericii s-a petrecut oarecum deosebit. La început nu ne-am gîndit la această Sfîntă. Vlădica ne-a întrebat ce hram vrem să ne alegem și noi i-am spus că încă nu ne-am hotărît. Firește, Sf. Paisie Velicikovski putea fi o alegere foarte probabilă, el fiind patronul mănăstirii, dar noi doream să avem și o biserică dedicată Maicii Domnului. Maica Stareță sugera și posibilitatea unei capele dedicate Sf. Anastasia, dar totul rămînea nedecis. La un moment dat, a venit vorba despre icoana Sf. Anastasia pe care Jasminka, o femeie pioasă din California, se angajase s-o picteze și s-o doneze mănăstirii. Problema era unde să punem icoana. Vlădica a spus: "Depinde de patronul căruia îi dedicați biserica". Atunci a devenit brusc foarte clar pentru Maica Stareță și pentru tot soborul că biserica trebuia dedicată Sf. Anastasia. Interesant, numele ei înseamnă "înviere" [gr. *anastasis* - n. n.], reflectînd învierea pe care am trăit-o sub oblăduire episcopală în noua noastră casă, după suferința ultimilor doi ani, asemenea patimilor Mîntuitorului pe cruce.

Sensul patronajului Sf. Anastasia are mai multe substraturi legate de sfințenia Episcopului nostru. Aș dori ca vorbele mele să poată descrie această persoană rară, care se dovedește a fi un ascet adevărat, un păstor desăvîrșit, un paznic al sfințeniei Bisericii și un părinte iubitor. Dintru început, Preasfințitul ne-a spus de mai multe ori: "Sprijiniți-vă pe mine! Dați-mi mie greutățile voastre!". Și simțeam în cuvintele lui puterea spirituală de a-și asuma aceste greutăți. Istoria vieții lui este unică. Cînd era copil, era gata să moară, și tatăl său a făcut o promisiune sinceră lui Dumnezeu, că dacă fiul său va fi salvat, îl va dedica Domnului. Dar această făgăduință a rămas ascunsă tuturor; numai tatăl și mama o știau. La vîrsta de zece ani, Jovan a vizitat mănăstirea din vecinătatea casei lor și a simțit o mare dorință de a rămîne acolo. Tatăl, care se temea că fiul său ar putea fi influențat de promisiunea lui, a încercat să-l oprească de la hotărîrea aceea, fiind prea tînăr. Tatăl său era un om puternic, foarte pios și drept, și era fiu spiritual al Sf. Nicolae Velimirovici. Cînd, în sfîrșit, tatăl a acceptat ca fiul său să rămînă în mănăstire, i-a spus că dacă vreodată fiul va întina cumva numele familiei sale, el personal va veni și-l va pedepsi drastic. Acest cuvînt venea din puternicul său simț moral al onoarei și din sfințenia făgăduinței făcute lui Dumnezeu, dar și pentru a-l face pe fiu să înțeleagă responsabilitatea față de curăția vieții monahale. După cîțiva ani, Jovan a fost mutat într-o altă mănăstire, fără nici un fel de legătură cu comportamentul său. Tatăl a auzit despre această mutare

☛

și, crezînd că era legată de purtarea lui, a evitat să-l *mai* vadă cîțiva ani. Mai tîrziu a venit la mănăstire să-și vadă fiul - care între timp crescuse și era de nerecunoscut pentru tatăl său. Cînd tatăl era gata să moară, pe Jovan l-a dorit la patul morții. El și-a binecuvîntat fiecare copil în parte, dar cînd i-a venit rîndul lui Jovan, tatăl i-a spus *simplu*: "Tu ai Biserica, să te învețe ea". Apoi l-a întrebat dacă este călugăr deplin (*tuns*). Numai după ce a auzit că tînărul era pe deplin călugărit, tatăl a putut *muri* în pace.

Între timp, Părintele Jovan a fost hirotonit preot. Deși era în *mănăstire* de mulți ani, era încă tare tînăr. După 15 ani de viețuire în Studenița, bătrînul Stareț al locului s-a retras și Părintele Jovan a fost rugat să preia stăreția. Era cel mai tînăr călugăr din mănăstire! Pentru el a fost *foarte* greu. Își amintește cum veneau credincioșii și-i cereau să-i conducă la… Stareț. El îi ducea la biroul acestuia, pe care, firește, îl găseau gol. Atunci le spunea: "Starețul nu este aici", ascunzîndu-le că el era acela.

Încă de la începutul mănăstirii Studenița, moaștele Sf. Anastasia fuseseră îngropate acolo. Din cauza jafurilor repetate făcute de păgîni, această îngropare se săvîrșise în taină, astfel că, după 800 de ani, nimeni nu mai știa exact locul. Părintele Jovan se uita adesea la icoana Sfintei, în fresca din biserica principală, și atunci i s-a revelat cu precizie locul unde se aflau moaștele. A primit binecuvîntarea Starețului să le dezgroape și s-a constatat că erau autentice. Dumnezeu i le descoperise prin harul Său.

După aceasta, Părintele a avut un accident grav, care l-a imobilizat la pat sub îngrijirea severă a unor medici, din cauza unei vătămări grave la coloană. Între timp, autoritățile comuniste ale țării voiau ca moaștele să dispară. Atunci s-a întîmplat ceva straniu. Doi călugări, pe care Părintele îi cunoștea, au venit la el la spital și l-au întrebat: "Vrei să te vindeci?". Părintele s-a uitat cu mirare la ei și i-a văzut albi ca hîrtia la față. "Ce vești îmi aduceți?", i-a întrebat el, crezînd că cineva din mănăstire murise. Ei i-au povestit cum amîndoi, independent unul de altul, avuseseră același vis: Sf. Anastasia li se arătase și le spusese că dacă Părintele Jovan vrea să fie sănătos, să iasă din spital și să vină la mănăstire pentru a-i proteja moaștele. Privind la fețele lor, Părintele a înțeles că spuneau adevărul. Dar cum să plece, din moment ce era țintuit la pat?!

A cerut doctorilor să-l lase să plece; ei s-au spăimîntat, răspunzîndu-i că este imposibil. În cele din urmă, i-au dat o ambulanță și a plecat la mănăstire. Exact înainte de a ajunge, o femeie, care voia să fure moaștele, reușise să convingă pe cîțiva călugări să i le dea ei pentru a le ascunde. Cînd Părintele a intrat în mănăstire, ea avea deja moaștele în mîini. Părintele a cerut imediat monahilor care îi erau credincoși să pună mîna pe femeie și să-i ia moaștele, și să le pună într-un loc foarte sigur, sub cheie, iar cheia să-i fie adusă lui. Apoi s-a întors la spital, luînd cheia cu el. La scurtă vreme, a părăsit spitalul și s-a întors la mănăstire complet vindecat.

După 15 ani de stăreție, a fost sfințit Episcop și numit Vicar al Patriarhului Pavle (care și el este socotit de toți un om sfînt). Cînd a fost nevoie să fie trimis un Episcop în America, Patriarhul Pavle l-a ales pe el. A fost foarte greu pentru el să primească și ne-a mărturisit că, după venirea sa în Statele Unite, a plîns mai mult decît a dormit. Dar cînd spune: "Biserica îți cere…", el știe exact ce înseamnă asta. Pentru el, să aibă mănăstiri în dioceza sa îi este de mare ajutor. Astfel Dumnezeu a ascultat, în egală măsură, și rugăciunile lui, și pe ale noastre, împlinindu-le.

Vlădica Jovan ne-a ajutat, de la început, în toate felurile și s-a îngrijit în mod special de tîrnosirea bisericii noastre. El i-a vorbit despre sfințire unui sîrb din Phoenix, care are o întreprindere de monumente. Acesta, pe numele lui Rade, a fost mișcat pînă la lacrimi și s-a oferit să ne ajute. Vlădica l-a rugat să cioplească el Sf. Masă, lucru pe care l-a făcut cu credință și pioșenie. Avea în depozit un bloc de piatră franceză pe care o ținea pentru o ocazie specială și a socotit că acum venise vremea: a sculptat din ea o minunată Sf. Masă, pe care a donat-o mănăstirii. A adus-o la noi în ajunul Floriilor, împreună cu Vlădica. Are aceeași nuanță ca și nisipul deșertului nostru. Tabla mesei se sprijină pe un stîlp masiv, sculptat cu cercuri la bază. Vlădica ne-a spus că aceste cercuri de la baza stîlpului reprezintă logodna noastră, a trăitoarelor în mănăstire, cu Hristos și ne-a cerut să nu acoperim Sf. Masă pînă jos, ci să lăsăm să se vadă baza stîlpului și inelele. În ziua premergătoare consacrării, Rade a mai adus o cruce frumoasă, sculptată din aceeași piatră, pe care a pus-o pe suprafața frontală a stîlpului.

Tîrnosirea unei biserici este o slujbă foarte elaborată. Pentru Episcop am cusut o îmbrăcăminte albă, pe care a purtat-o peste veșminte o parte din slujbă, pentru a-i proteja hainele arhierești. Această îmbrăcăminte, după purtarea ei, este sfîșiată cu pietate, pentru ca Arhiereul să poată ieși din ea. La sfîrșitul ceremoniei, întregul vestmînt alb este sfîșiat în fîșii subțiri și fiecare credincios primește o bucățică din el. Fiecare preot, tot pentru protecția veșmintelor, poartă, în prima parte a slujbei, un șorț alb în față. A trebuit să facem a altă masă de altar, provizorie, unde să punem Sfintele Daruri și să înlocuim vechile sfeșnice de pe altar cu altele noi. Prin grija lui Dumnezeu, am primit la vreme, din România, niște îmbrăcăminte foarte frumoasă pentru analog și pentru alte lucruri folosite în biserică.

În biserică totul trebuia să fie în ordine. Am pregătit bureți de mare speciali pentru spălarea Sf. Mese, șervete albe și curate, aghiasmă, mănunchi de busuioc pentru stropirea Sf. Mese. Întreaga atmosferă era plină de parfumul busuiocului. Mai erau 6 nuielușe cu un capăt învelit cu vată și cu panglici albe pentru ungerea Sf. Mese și a pereților bisericii cu Sf. Mir, o tavă fierbinte pentru topirea tîmoselii, care fusese pregătită din vreme cu tămîie, smirnă, ceară de albine (de la stupii mănăstirii).

Era vineri cînd Vlădica a sosit la mănăstire. A fost primit de sobor la poarta de intrare și condus în biserică, unde a intrat în altar, privind cu grijă la toate, ca să vadă dacă totul era bine pregătit. Acesta era obiceiul lui, să se pregătească pentru orice serviciu pe care îl făcea. Ne spunea odată că a oficiat peste o mie de botezuri și totuși, înainte de fiecare botez, se pregătește ca și cum ar fi pentru prima oară…

A luat cutiuța cu moaște, aduse pentru a fi puse în Sf. Masă, și a așezat-o pe un suport cu steluțe, acoperind-o cu acoperămîntul de catifea, frumos brodat de noi, pentru Sf. Potir. Cu multă cucernicie, a luat apoi cutia și a pus-o pe o măsuță, în fața icoanei Mîntuitorului de la catapeteasmă. Toate candelele și luminările din biserică au fost stinse, rămînînd aprinsă numai o lumînare de pe masa cu Sf. Moaște. Apoi ne-a vorbit, explicîndu-ne sensul slujbei, spunînd că Sf. Masă va rămîne aici pînă la înfricoșata judecată a lui Hristos, chiar dacă, material, va fi mutată sau distrusă. A fost un gînd care ne-a inspirat mult, fiindcă el corespundea cu ideea noastră de permanență aici, la mănăstire. Cît am stat în California, niciodată nu am avut acest sentiment. Vlădica a subliniat cît de important era pentru noi să avem o părticică din moștele Sf. Anastasia și ale Țarului martir Lazăr din Kosovo, puse în ceară. Acești sfinți, ne-a spus el, vor fi mereu cu noi ca o protecție și, de aceea, și noi va trebui să păzim cu grijă Sf. Masă.

În seara de vineri am făcut priveghere în vederea zilei următoare. Întregul văzduh era plin de rugăciune. Niciodată nu am simțit o ușurință în a te ruga ca atunci. Toată lumea era scufundată în rugăciune. Poate aceasta se datora prezenței Preasfințitului, sau prezenței Sfinților ale căror moaște erau cu noi. Pe la jumătatea serviciului, a sosit un autobuz plin cu cei ce ne cunoșteau, din California, care au început să umple biserica. În plin serviciu, am văzut-o pe Jasminka aducînd icoana Sf. Anastasia, pictată nu de ea, ci de cineva din Jugoslavia, și dînd-o Vlădicăi. Știam că va veni și auzisem că icoana era foarte frumoasă. Icoana era acoperită. Vlădica i-a spus să prezinte icoana Maicii Starețe. Apoi icoana a fost pusă pe analog și era atît de plină de frumusețe încît cu greu îți puteai desprinde privirea de ea! Vlădica a tămîiat icoana plin de cucernicie.

După priveghere, am mers prin întuneric, pe drumul care ducea la clădirea principală a mănăstirii. Deasupra noastră sclipeau miliarde de stele, "lămpi de priveghere", cum le descrie Episcopul Nicolae. Cînd am intrat în curticica luminată, parcă eram în altă lume. Mesele erau frumos acoperite, candelele și lumînările dădeau o lumină nefirească. După mîncare, Vlădica a stat cu noi în semiîntuneric și ne-a vorbit. Atunci ne-a asemănat el cu copiii lui Israel. Cuvintele lui erau pline de putere. Ne-a spus că poate noi nu vedem fructele vieții noastre monahale, dar ele există și, cu timpul, vor străluci. Ne-a vorbit despre semnificația dedicării bisericii Sf. Anastasia. Aceasta era prima biserică dedicată ei, iar ea a fost prima femeie sîrbă tunsă în monahism. Ne-a spus despre o discuție la telefon avută chiar înainte de a veni la mănăstire. A vorbit cu Părintele Julian, Starețul de la Studenița, unde se găsesc moaștele Sf. Anastasia. Părintele Julian era pe patul morții, iar cînd Vlădica i-a spus că urma să dedice biserica acestei Sfinte, Părintele Julian a început să plîngă.

Eram fericite că tocmai Vlădica Jovan venise să consacre Biserica, el, căruia Dumnezeu îi încredințase grija moștelor Sf Anastasia! Maica Stareță, de-a lungul anilor, a călătorit de patru ori în Serbia, împreună cu alte surori, și s-au închinat moaștelor Sfintei. Fără îndoială că Sfînta ne-a călăuzit să intrăm sub omoforul Episcopului Jovan, știind că, în timp, această biserică va fi a ei. La sfîrșitul discuției, Vlădica i-a dăruit Maicii Starețe o cruce pectorală de aur.

Sîmbătă dimineața, surorile alergau în toate părțile pentru a pune la punct ultimele aranjamente. Ne așteptam la circa 200 de persoane. Mesele erau întinse afară, acoperite cu fețe de masă, mîncarea era gata. Peste tot erau ghirlande de flori.

Preasfințitul a intrat în biserică în cîntarea noastră: "Îngerul a strigat". Și-a pus veșmintele. Preoții citeau în altar psalmii specifici pentru slujba de tîrnosire. La un moment dat, toți slujitorii au ieșit din altar, urmîndu-l pe Preasfințitul, care purta pe cap moaștele. S-a format o procesiune cu cruci, steaguri, maicile, corul, Maica Stareță, Episcopul cu clerul și toți credincioșii. Am ocolit biserica de trei ori, cu anumite opriri, în timp ce corul cînta aceeași cîntare de la hirotonire: "Sfinților Mucenici, care bine v-ați nevoit și v-ați încununat, rugați-vă Domnului să se miluiască sufletele noastre… Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, lauda Apostolilor și bucuria Mucenicilor, a cărora propovăduire este Treimea cea de-o-ființă". După ultima ocolire, Episcopul s-a oprit în fața ușii închise a bisericii, lovind cu un ciocan în ea și strigînd pe o melodie specială: "Cine este Împăratul Slavei?". Din interior au răspuns cîteva surori care rămăseseră înăuntru pentru acest ceremonial: "Domnul puterilor, Acesta este Împăratul Slavei". Atunci ușa s-a deschis și am intrat înăuntru. Preasfințitul s-a dus în altar, și-a pus peste veșmintele arhierești acel veșmînt alb protector cusut de noi, iar preoții și-au pus șorțurile. S-a început spălarea Sf. Mese, peste care s-a turnat aghiasmă din belșug. Preoții spălau Masa cu bureții. Toate mișcările lor erau iuți, în special ale Episcopului, și cu mare concentrare. Sf. Masă este rapid uscată cu șervete curate, se toarnă peste ea apă de trandafir, la cele patru colțuri sînt lipite cu ceară icoanele celor patru evangheliști imprimate pe satin și, în timp ce preoții cîntă troparul fiecăruia, Sf. Moaște sînt plasate într-o scobitură, în centrul Sf. Mese, cu un capac exact cît scobitura. Se pune peste Sf. Masă cămașa ei de in, apoi fața de masă brodată și toate obiectele sacre care trebuie să stea pe ea: chivotul în care se păstrează Sf. Împărtășanie pentru bolnavi, sfeșnicile, Evanghelia, Crucea, cutiuța cu Sf. și Marele Mir… Proscomidiarul este și el consacrat. Episcopul ia o vergea lungă de șase picioare, o moaie în Sf. Mir și unge cu ea Sf. Masă și cei patru pereți ai bisericii, apoi stropește cu aghiasmă catapeteasma cu icoane. La început, el ne-a explicat că, o dată cu biserica, toate obiectele din ea trebuie sfințite. Chiar și lumina care, pînă acum, era dată numai de lumînarea de pe locul cu Sfintele Moaște, este adusă acum din altar, candelabrele sînt aprinse, precum și toate lumînările. În clipa în care a început Sf. Liturghie, toate păreau și erau noi. În timpul slujbei, bisericuța noastră era înțesată de lume. La sfîrșitul Sf. Liturghii am ieșit în curte, pentru masa de obște. De data aceasta, Maica Stareță și surorile slujeau la masă. În acest timp, un grup de maici și surori cîntau cîntări religioase, între care și o cîntare dedicată Sf. Sava, care a mers la inima Preasfințitului. Vlădica a mulțumit tuturor și i-a dat lui Rade o gramată de mulțumire pentru Sf. Masă dăruită bisericii. Atmosfera era pașnică și plăcută, fiecare era mulțumit și fericit. Ben, fostul proprietar al fermei, a participat, cu soția sa, la slujbă, iar după aceea a rămas cu noi toată după-amiaza. Multă lume s-a dus la el și i-a mulțumit pentru terenul pe care l-a vîndut spre a fi acolo o mănăstire.

Seara am avut priveghere pentru Duminica Tomei, masa de seară, iar apoi ne-am adunat în sala mare pentru a avea posibilitatea să-i punem întrebări Preasfințitului Jovan. Această întîlnire cu Episcopul ne-a amintit de adunările bisericii de la începuturile ei.

Zorii Duminicii și-au adus binecuvîntarea lor: muntele era de un alb strălucitor, acoperit de zăpadă nouă. Părintele Hilarion a fost hirotonit diacon. Vlădica s-a ostenit să citească o parte din hirotonire în limba engleză. Sufletele noastre erau pline de bucurie și ochii plini de lacrimi cînd ne-am luat rămas bun de la Vlădica.

Viața și-a reluat cursul,cu toate grijile ei, dar pentru noi această sfințire a bisericii a însemnat sfîrșitul unui lung drum de nesiguranță și un nou început duhovnicesc, o reînviere, o centrare a trăirii noastre pe Biserică și în jurul Sf. Mese, unde cerul coboară pe pămînt.

"Ce voi răsplăti Domnului pentru toate cîte mi-a dat mie? Paharul mîntuirii voi lua și numele Domnului voi chema… Făgăduințele mele le voi plini Domnului, înaintea a tot poporul Lui, în curțile casei Domnului, în mijlocul tău, Ierusalime" **(Psalmul 115, 3-4 și 9-10).**

DUMITRU CRISTEA (1927-2000)

Dumitru Cristea s-a născut la 29 martie 1927, în comuna Negrești-Constanța. A urmat Liceul Industrial din Constanța (absolvit în 1944) și Institutul de Subingineri Minieri din Baia Mare (absolvit în 1948). În toamna lui 1948, din motive politice (făcuse parte din Frățiile de Cruce), a fost arestat, judecat și condamnat la 6 ani închisoare, pe care i-a executat în cea mai mare parte la Aiud (ultimii doi chiar în temuta "Zarcă"). Eliberat în octombrie 1954, începe să transcrie poeziile lui Radu Gyr și Nichifor Crainic memorate în închisoare (Satu Mare și Aiud). Are diferite slujbe în Dobrogea și Banat, în branșa minieră. Se căsătorește în 1955 (cu Tudorina Manea, geolog), iar în 1956 li se naște unicul copil (Corneliu). În anul 1958 este arestat din nou, iar la scurtă vreme este arestată și soția sa (copilul va rămîne în grija bunicilor pînă la eliberarea ambilor părinți, în 1964). În a doua detenție, D. Cristea a trecut prin închisorile comuniste de la Constanța, Jilava și Aiud. Între 1964 și 1982 (cînd s-a pensionat de boală) a lucrat la minele Tazlău, Leșul Ursului (Suceava) și Rovinari. A murit la 1 februarie 2000, fiind înmormîntat la Purani (satul teleormănean al lui Constantin Noica), de unde provine familia soției și unde și-a petrecut ultimii ani.

Despre faimoasele "Caiete Gyr", prietenul și cumnatul său, inginerul și profesorul universitar Pompiliu Manea, relatează: "Cît despre «caietele Gyr», nici părinții nu le-au cunoscut. Nici chiar sora mea, Tudorina, soția lui. Caietele au fost scrise înainte de căsătoria lor, apoi «arestate» de Securitate, după ce au «colindat» prin zeci de mîini... Un lanț lung, din care Securitatea a surprins doar cîteva zale. Despre ele nu s-a discutat în familie, iar eu însumi le-am văzut tîrziu, după 1990, cînd au fost recuperate din arhivele fostei Securități și date publicității... Radu Gyr n-a avut de unde să știe că Dumitru Cristea - dar cred că au fost și alți «memoratori», chiar dacă nu la fel de prodigioși - a învățat pe de rost 300 de poezii, le-a transcris din memorie în trei caiete, urmînd ca peste ani să vadă lumina tiparului [la Editura Marineasa, în trei volume îngrijite chiar de fiica poetului, D-na Simona Popa] și să reintre în circuitul cultural".

Volumul postum al lui Dumitru Cristea, *Zbucium și poezie* (Cluj-Napoca, 2001), îngrijit de profesorul Constantin Mustață și de poetul Adrian Popescu, conține, pe lîngă facsimile din poeziile memorate și transcrise ale lui Radu Gyr și Nichifor Crainic, trei cicluri de versuri originale (în care regretatul Dumitru Cristea apare el însuși ca un pasionat creator liric), precum și o bogată documentație biografică, de cert interes istorico-literar. Ca un omagiu adus memoriei lui Dumitru Cristea, reproducem mai jos una dintre poeziile proprii din volumul menționat.

JUGUL ÎMPILĂRII

Sărmane prieten, ce greu ne e jugul!
Ce maşter ne-mpilă! Ce silnic ne-apasă!
În scrîşnet de lanţuri ne mistuie rugul;
În pîntece foamea brăzdează cu plugul,
Iar ştreangul mîhnirii ne gîtuie-n masă.

Tovarăş nevolnic, ce searbăd ni-i veacul!
Ce stearpă-mplinirea! Ce scîrnav destinul!
Nu-şi află niciunde furtunile leacul;
În inimi infarctul îşi coace dalacul
Şi-n pleoape tăcerea îşi sfarmă veninul.

Strigoi singuratec, ce putred ni-i visul!
Ce rîncedă truda! Ce mucedă clipa!
Ne leagănă-n dricuri, cu rîvnă, abisul;
În poală, Maria îşi plînge ucisul
Şi chinu-aşteptării ne mustră risipa.

(din ciclul "Jar de spini")

ZAHU PANĂ (1921-2001)

Zaharia (Zahu) Pană s-a născut la 20 august 1921, la Beala de Sus, în Macedonia grecească, de unde, împreună cu familia, a emigrat în România (mai întîi în Cadrilater - Durostor și Caliacra). Cursurile liceale, începute la Silistra, le-a finalizat la București, unde va urma și cursurile Academiei Comerciale (întrerupte, din pricina arestării, în ultimul an, dar reluate în 1969, la Academia de Studii Economice, pe care o absolvit-o în 1974). A făcut războiul în cadrul Regimentului de Gardă 6 Mihai Viteazul, a fost luat prizonier de ruși, dar a reușit - cu un grup de camarazi - să evadeze din lagăr și să scape astfel de deportarea în Siberia. A fost arestat de comuniști, pentru crezul său legionar, la 15 mai 1948, trecînd prin închisorile politice de la Jilava, Ocnele Mari, Aiud, Canal și fiind pus definitiv în libertate abia în 1964. În 1976, împreună cu familia (se căsătorise cu draga sa Marica în decembrie 1965), emigrează în Statele Unite, stabilindu-se la New York și devenind, în scurtă vreme, una dintre figurile de prim-plan ale exilului românesc anticomunist de peste ocean (din 1988, era membru fondator al Comitetului Internațional Romfest, prezidat onorific de Părintele Gh. Calciu).
Debutase ca poet încă din adolescență, în revista *Lumina* a liceului din Silistra (cu poezia "Vijelie"), în română, iar în aromână în *Armatolii*, publicație din același oraș (cu poezia "Cadrilater"). În 1975 figurase, cu versuri inedite, în *Antologia de lirică aromână* apărută la București (a se vedea și volumul ulterior de versuri aromânești *Avnănghipsiri*). În exil a desfășurat o bogată activitate publicistică (la *Ethos, Solia, Unirea, Drum* etc., dar mai ales în *Cuvîntul Românesc* de la Hamilton, Canada, unde, începînd din 1980, a fost redactor și colaborator permanent, ținînd și o pagină în dialectul macedo-român). După 1989, numele său a apărut și-n presa de dreapta din țară, inclusiv în *Puncte cardinale*. Zahu Pană a rămas, pînă la capăt, un mare iubitor de poezie. În 1982 a publicat în exil, la Editura "Cuvîntul Românesc", volumul intitulat *Poezii din închisori*, ce includea în premieră cîteva sute de poezii create în spațiul concentraționar românesc al "obsedantului deceniu", culese și verificate personal, aparținînd cîtorva zeci de poeți, în frunte cu Radu Gyr și Nichifor Crainic. La aceeași editură, în 1989, i-a apărut volumul de versuri originale *Cu acul pe săpun*, cuprinzînd - cum o arată și titlul - mai ales poezii zămislite în temnițele comuniste. Pe lîngă producțiile proprii, a tradus și publicat în dialectul său matern poezii de Eminescu, Blaga, Panait Cerna ș. a.

Nemîngîiați de plecarea lui dintre noi (duminică 11 martie 2001, după o îndelungată suferință), publicăm mai jos poezia care a dat și titlul volumului din 1989.

CU ACUL PE SĂPUN

Cuvinte reci, voi gînduri de-nchisoare,
voi răni deschise, urme de cătuşe,
şi voi obloane-nchise pentru soare,
tu ochi spion clipind viclean prin uşe;

anchetatori şi gardieni, voi brute,
voi furi de libertate şi credinţe
ce-aţi semănat orori necunoscute,
vătafi de chinuri şi de suferinţe;

voi zile înşirate ca pe aţă
şi viaţa-a noastră, palidă-arătare,
voi ani trăiţi în noapte şi în ceaţă,
zbătuţi în chinuită sugrumare –

v-am încrustat ca mărturii sub astre
şi v-am dorit tăriile din oase,
dar m-am spălat cu literele voastre
şi din săpun nimic nu mai rămase...

Acum vă chem din marea risipire
să vă îmbrac în cea mai nouă haină
şi rînd cu rînd, venind din amintire,
strîngeţi-vă la ceasul meu de taină!

un mărturisitor TRAIAN POPESCU un mărturisitor

Vineri 22 iunie a. c., la Muzeul Literaturii Române din București (gazda primitoare și imparțială dintotdeauna), a avut loc o triplă lansare de carte, ce încununează rectitudinea, harul și vrednicia unei vieți puse în slujba lui Dumnezeu și a neamului românesc. Cele trei titluri lansate - *Catrenele învierii. Exerciții de memorie și de supraviețuire din temnița Aiudului* (Ed. Crater, f. l., f. a.), *Experimentul Pitești* (Ed. Crater, Buc., 2000) și *Mînăstirea Predeal* (o broșură documentară nesemnată și fără date editoriale, marcînd pe de o parte centenarul Codreanu, iar pe de altă parte împlinirea a 60 de ani de la masacrele antilegionare din 21-22 septembrie 1939, ale căror victime au fost reînhumate la 27 octombrie 1940 în cimitirul mănăstirii prahovene) - se leagă toate de numele d-lui Traian Popescu ("Macă"), luptător legionar și fost deținut politic (condamnat la 20 de ani și cu 16 executați efectiv), compozitor, poet, memorialist și publicist, ale cărui mărturii îmbină autenticitatea cu creația și reflecția, onorînd exemplar nu doar o viață de cruciat jertfelnic, dar și icoana unei întregi generații.

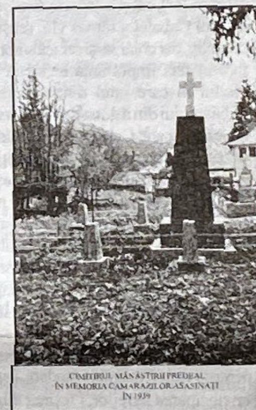
Au luat cuvîntul, ca invitați ai autorului, d-nii Pan Izverna (prefațatorul volumului *Catrenele învierii*), Mircea Nicolau, Răzvan Codrescu (prefațatorul volumului *Experimentul Pitești*) și Mugur Vasiliu, moderator fiind d-l Florentin Popescu (M.L.R.). Au ținut să intervină, cu interesante observații și mărturii, și cîțiva reprezentanți ai asistenței, ultimul cuvînt revenindu-i autorului. Au fost de față aproximativ o sută de persoane (între care, din păcate, nu mai mult de o duzină de tineri).

Întrucît la volumul de versuri Catrenele învierii (și, în particular, la textul oratoriului *Calvarul*) ne-am mai referit în paginile revistei noastre, reproducem mai departe - cu un titlu redacțional - prefața volumului *Experimentul Pitești* (cel mai recent apărut și cel mai important sub aspectul răspunderii mărturisitoare).

O RADIOGRAFIE A EXPERIMENTULUI PITEȘTI

Despre monstruosul experiment concentraționar comunist al "reeducării", început la Pitești și continuat, cu o intensitate totuși descrescătoare, la Gherla și Aiud, s-a adunat, în timp, o bibliografie considerabilă, inaugurată de cartea publicată în Occident a regretatului Dumitru Bacu (*Pitești*, 1963; reed. 1989 - cu o prefață de pr. Gheorghe Calciu - și 1991; *trad. engl.* 1971) - fost deținut politic el însuși, fără a fi trecut însă personal prin "iadul" de la Pitești. Tot fără experiența directă a faptelor au abordat subiectul Paul Goma (mai ales în *Les chiens de la mort*, 1981; versiune rom. *Patimile după Pitești*, 1990), Virgil Ierunca (*Fenomenul Pitești*, 1990) sau Marcel Petrișor (*Fortul 13*, 1991; *Secretul Fortului 13*, 1994; *La capăt de drum*, 1997). Dintre cei care au scris din proprie experiență, primul a fost - tot în Occident - Grigore Dumitrescu (*Demascarea*, 1978; reed. 1996; trad. fr. 1997); dintre mărturiile ulterioare apărute în volume se cuvin menționate cu precădere cele ale lui Viorel Gheorghiță (*Et ego. Sărata-Pitești-Gherla-Aiud*, 1994), Dumitru Gh. Bordeianu (*Mărturisiri din mlaștina disperării*, 2 vols., 1995; reed. 2001, într-un singur volum) sau Octavian Voinea (*Masacrarea studențimii române în închisorile de la Pitești, Gherla și Aiud*, 1996). Deși controversat (vezi, între altele, D. Bacu, "Procesul reeducării. De ce și ce au fost demascările de la Pitești și Gherla", în *Puncte cardinale*, aprilie-iunie 1996), nu poate fi trecut cu vederea masivul volum *Memorialul ororii. Documente ale procesului reeducării din închisorile Pitești și Gherla* (conținînd declarații smulse sub teroare, preluate din arhivele fostei Securități), scos de Editura Vremea din București. Desigur, subiectul a fost amplu tratat și de d-na Lucia Hossu-Longin în cutremurătorul documentar "Memorialul durerii".

CIMITIRUL MĂNĂSTIRII PREDEAL ÎN MEMORIA CAMARAZILOR ASASINAȚI ÎN 1939

În pofida atîtor mărturii, documente și analize, "fenomenul" este departe de a fi fost elucidat sub toate aspectele lui, iar fiecare nou document sau nouă mărturie își au importanța lor în perspectiva unei viitoare sinteze rezervate celui mai diabolic experiment concentraționar din spațiul european (asupra căruia "uitarea românească" n-are dreptul să se înstăpînească, pentru că asta ar însemna că un Horia-Roman Patapievici va fi avut dreptate să vorbească despre "spațiul mioritic ca anticameră a fenomenului Pitești"!).

D-l Traian Popescu (a nu se confunda cu editorul și filatelistul omonim de la Madrid), autorul cărții de față, nu este altul decît compozitorul emoționantului oratoriu *Calvarul* (partea I: "Năvălirea"; partea II: "Urgia" - în care figurează și recitativul "Infernul Pitești-Gherla"; partea III: "Zorile") - una dintre cele mai complexe creații zămislite în detenție, adevărată "minune răscumpărătoare" (pentru textul integral și marele succes repurtat în toamna lui 1997, în interpretarea Orchestrei Radiodifuziunii Române, a se vedea *Puncte cardinale*, nr. pe februarie-martie 1998, pp. 14-15), despre care autorul mărturisea: "Istoria oratoriului *Calvarul* este chiar istoria salvării mele de la moarte. Niciodată nu am făcut versuri, iar la muzică nici măcar nu mă gîndeam. și totuși cîntul lăuntric, izvorît spontan, avea să mă însoțească în momentele cele mai grele ale detenției. La Aiud, fiind singur în celulă, m-am trezit cîntînd, ca mulțumire bunului Dumnezeu, care mă salvase de la o dramatică încercare de sinucidere. Apoi, pedepsit la izolare 24 de zile, epuizat și bolnav, cu rația redusă la jumătate, m-am salvat de nebunie tot prin muzică. Parcurgeam kilometri întregi învîrtindu-mă prin celula umedă și complet goală, cîntînd în gînd. N-aveam nici un merit: o voce celestă îmi dicta textul, care însoțea melodii ce nu-mi aparțineau! Niciodată nu am trăit o bucurie mai mare..."

În mărturia sa despre Pitești, caracterizată prin sinceritatea ei crudă, limpezime, concizie și austeritate stilistică, d-l Traian Popescu își propune, cu sentimentul precis al unei datorii morale și camaraderești ("În tot timpul cumplitului «cataclism» au fost omorîți ori s-au sinucis circa 30 de tineri. Din toți cîți au cunoscut parțial sau total această înscenare «finală», pe cît de macabră, pe atît de ridicolă, mai trăiesc numai trei: Gheorghe Calciu, Popa Aurel și subsemnatul"), pe de o parte "analiza celor petrecute în închisorile Pitești, Gherla, Canal, Tg. Ocna, Tîrgșor în perioada 1949-1952" (deci pînă la lichidarea "strategică" a Piteștiului și procesul mistificator al torționarului Eugen Țurcanu), iar pe de altă parte deconspirarea "ultimei înscenări a Securității, din 1957, cu care s-a încheiat acest lung șir de crime, printr-un așa-zis proces al «autorilor morali» ai «reeducării»" (mai ales viitorul preot Gh. Calciu fiind "cel care a dat peste cap tot acest simulacru de proces, printr-un moral inegalabil și prin ascuțimea de minte care-l caracterizează").

În prima parte a mărturiei, care constituie o radiografie aproape tehnică a "experimentului" privit în ansamblul lui (geneză, intenții, metode, consecințe), autorul rămîne discret îndărătul faptelor relatate. Partea a doua aduce o mult mai puternică raportare la experiența personală, dar și de această dată într-o manieră aproape "obiectivată", nu fără recunoașterea propriilor limite omenești. Interesul documentar este dublat de cel psihologic, iar peste toate se deslușește o mare conștiință creștină, capabilă să supraviețuiască propriilor crize și să transfigureze suferința într-o mare lecție soteriologică, demonstrînd o dată în plus, implicit și fără ostentație, că "experimentul Pitești" a putut zdrobi oameni, dar n-a putut distruge, pînă la capăt, Omul.

Adăugîndu-se cu folos miilor de pagini care au precedat-o, mărturia d-lui Traian Popescu capătă dimensiunea ultimă a datoriei împlinite: față de Dumnezeu, față de sine, față de memoria camarazilor de suferință și față de ceea ce a mai rămas cu adevărat nealterat din fibra morală a acestui neam, la cumpăna dintre veacuri și milenii.

Răzvan CODRESCU

TENSIUNE POETICĂ

Lui Zahu Pană

Flacără-azură,
Aprinde-te pură;
Ca-n zbor de cocori
Te-arată pe culmi în vîlvori!

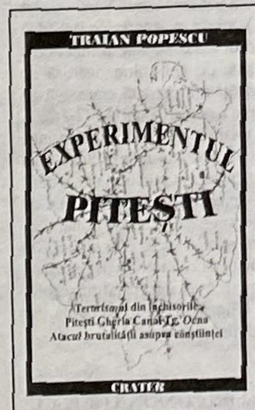
Zarca Aiudului
Iarna 1957-58

CLOPOTELE DIN AIUD

Lui Niculae Itul

Bat clopotele-n turlă sus
La o biserică-n Aiud
Și parcă glasul lui Iisus
De peste veacuri îl aud.

Aiud
1960

CABALA

"Cabala îl face pe om atent la mister; la misterul din el și la cel care-l înconjoară."
Rabinul Dr. Alexandru Șafran

9. CABALA: NOI PERSPECTIVE

Am intitulat acest ultim capitol "Cabala: noi perspective", după titlul cărții lui Moshe Idel, unul din cei mai de seamă specialiști contemporani ai Cabalei (*Kabbalah: New Perspectives*, New Haven și Londra, Yale University Press) pentru a sublinia faptul că acest nucleu al misticii iudaice constituie, în continuare, pentru o bună parte din evreime, un domeniu de studiu și preocupări, dar mai ales de trăire religioasă. În ciuda dezaprobărilor unor teologi și aprecierilor denigratoare venite atât din partea adepților *Haskalei* (Mișcarea evreiască a luminilor), cât și a *Mitnagdimilor* (curentul antihasidic), spiritul Cabalei a rămas viu, reușind nu numai să atragă prozeliți, dar chiar să-și refacă autoritatea teoretică. Punând față în față importanța acordată în prezent Cabalei cu modul în care unul dintre reprezentanții de frunte ai iudaismului din a doua jumătate a secolului al XIX-lea lua în derâdere atât Cabala, cât și hasidismul, îți dai seama că, uneori, și intelectualii consacrați în domeniul în care rostesc judecăți de valoare, pot greși. Este vorba de marele istoric Heinrich Graetz, care în monumentala sa operă *Geschichte der Juden* scria: "Cabala este o caricatură care schimonosește în egală măsură atât ideile iudaice, cât și conceptele filozofice", iar hasidismul era pentru omul de știință evreu "o sectă de pasionați după miracole, care propovăduiesc cele mai confuze superstiții drept esență a iudaismului".

Secolul al XIX-lea a avut o semnificație deosebită pentru evreimea de pretutindeni. În primul rând, se produce emanciparea evreilor, "ieșirea din ghetou", fapt al cărui simbol ar putea fi considerată convocarea de către Napoleon, în 1807, în principala sinagogă din Paris, a "Marelui Sanhedrin". Cu acest prilej, Joseph David Sintzheim, Marele Rabin al Strasbourgului, a fost numit *Nasi* (prinț, conducător) al tuturor comunităților din Franța. El era asistat de un *Av bet din* (Tribunal iudaic) și de un *Haham* (Înțelept). Un an mai târziu au apărut decretele reformei imperiale cu privire la cultul evreiesc. Un decret dădea forță de lege reglementărilor adoptate de adunare, iar altul preciza modalitățile de punere în aplicare. Vechile comunități iudaice independente erau înlocuite cu un Consistoriu central, căruia îi erau subordonate consistoriile departamentale. Consistoriul trebuia să conducă și să administreze cultul și totodată să controleze respectarea de către evrei a preceptului talmudic, *dina de-malhutadina* (religia poruncește evreilor să respecte legile țării în care trăiesc).

Dar emanciparea evreilor nu a însemnat numai dobândirea unor drepturi civile, politice și economice, ci și posibilitatea de a participa la viața culturală a Europei secolului al XIX-lea. O posibilitate pe care evreii nu au ignorat-o! Evoluția acestui proces este prezentată în mod sistematic de Maurice-Ruben Hayoun în lucrarea *O istorie intelectuală a iudaismului*, publicată în traducere românească la Editura Hasefer, în 1999. O analiză remarcabilă a activității culturale a evreilor din epoca modernă, în care autorul reia două idei pe cât de îndrăznețe, pe atât de eficiente: "supraviețuirea evreilor prin știință" și "știința ca mijloc de regenerare a iudaismului, postulatul câtorva tineri evrei-germani doritori să răspundă atacurilor antisemite și să înnoiască spiritul religiei lor". Această emulație intelectuală s-a resimțit în rândurile evreilor culți din întreaga Europă occidentală, dar intensitatea ei maximă a avut loc în Germania. Acolo a fost înființat primul *Wissenschaftzirkel* (centru științific), urmat de ceea ce s-a chemat *Kulturverein* (societatea culturală). "Membri ei au fost însuflețiți de o idee unică: asigurarea și menținerea perenității iudaismului, cum reiese din discursul ținut în 1819 de J. A. List, fost președinte al *Kulturverein*-ului". De la această dată, viața culturală a evreilor germani a cunoscut o dezvoltare impresionantă, iar personalitățile care au ilustrat acest avânt cultural sunt considerate ca făcând parte nu numai din cultura iudaică, ci și din cultura europeană a acelei perioade.

Un alt fenomen specific lumii iudaice din secolul al XIX-lea a fost un adevărat exod al evreilor dinspre Est spre Vest. Această migrație evreiască va consolida numeric comunitățile din Europa occidentală și va pune bazele celui mai important centru al diasporei, evreimea americană. În legătură cu deplasarea evreimii răsăritene spre Apus este important să spunem că, în lungul lor drum spre alte zări, evreii duceau cu ei nu numai bocceaua cu puținul pe care-l luaseră la plecare, ci și o anumită mentalitate, o stare de spirit specifică și un puternic atașament la valorile iudaice.

Înlăturarea barierelor sociale, politice și economice, dar mai ales culturale dintre evrei și neevrei a impus cu necesitate o redefinire a conceptelor iudaice de bază, atât în interiorul comunității, cât și în relațiile cu lumea din afară. Acest proces va conduce la formularea unor atitudini și poziții specifice, pe care Jacob Neusner le denumește, în cartea sa *Iudaismul și timpurile moderne* (traducere românească la Editura Hasefer), "sisteme iudaice" sau "iudaisme", nominalizând pentru secolul al XIX-lea "iudaismul ortodox", "iudaismul reformat" și "iudaismul conservator". Aceeași problemă, a tipurilor de iudaism din epoca modernă, este abordată și de *Dicționarul enciclopedic de iudaism* în același spirit, dar mai sistematic și poate mai complet. (*Dicționarul*... mai semnalează, pe lângă tipurile de iudaism menționate mai sus, "iudaismul constructionist" și "iudaismul laic sau umanist.)

Conform *Dicționarului*..., denumirea de "iudaism ortodox" a apărut în perioada *Haskalei* și Emancipării, desemnând ansamblul credințelor și practicilor evreiești tradiționale. Formularea îi definește pe credincioșii care afirmă inspirația divină a iudaismului, care aderă în totalitate la legea scrisă și la legea orală și care respectă cu strictețe învățăturile *Halahei* (jurisprudența rabinică). În opoziție cu "iudaismul ortodox", "iudaismul reformat" contestă caracterul absolut al legii scrise și legii orale și recunoaște doar în parte originea lor divină. Mișcarea reformată s-a născut în Germania ca urmare a întâietății germane în domeniul filozofiei și teologiei. În cadrul "iudaismului reformat" predomină ideea răspunderii și autonomiei individului, iar fiecare rabin și fiecare comunitate au libertatea de a stabili validitatea și utilitatea diverselor practici. "Iudaismul conservator", denumit și "iudaism istoric", consideră iudaismul ca o cultură produsă în împrejurări istorice determinate. Fondatorii acestui curent pun la baza doctrinei lor, în exclusivitate, raționalismul și, ca urmare, nu acordă nici o valoare misticismului și practicilor iraționale. Curentul conservator se bucură de o apreciere deosebită în rândurile evreimii americane. "De mai bine de un secol, conservatorii se străduiesc să împace tradiția cu noul, încercând să evolueze în pas cu vremurile, printr-o permanentă tensiune creatoare, și să mențină totodată continuitatea în ideologie, în ritual și în practică". "Reconstrucționismul" este un curent iudaic cu aria de extensie tot în America. "Iudaismul reconstrucționist" a fost creat de rabinul și pedagogul american Mordecai Menahem Kaplan (1881-1983), originar din Lituania. Convins că nici "iudaismul ortodox", nici cel "reformat" și nici cel "conservator" n-au oferit soluții viabile pentru adaptare la cerințele contemporaneității, Kaplan a elaborat un program de reconstruire a iudaismului la baza căruia se găsește ideea că, deoarece evreii nu cred în viața veșnică, iudaismul trebuie să le ofere mijloace de *realizare și izbăvire în această lume*. Cu toate că din punct de vedere numeric cultul reconstrucționist are puțini adepți, ideile lui exercită o influență considerabilă, ele fiind adoptate de mulți evrei americani. Și, în sfârșit, ultimul tip de iudaism semnalat de *Dicționarul enciclopedic de iudaism* este "iudaismul laic sau umanist". Adepții acestui curent înțeleg prin iudaism mai mult civilizația poporului evreu decât corpul de credințe religioase al acestuia. Exponenții acestui mod de a înțelege iudaismul contestă existența unor valori exclusiv evreiești, dar acceptă faptul că poporul evreu a jucat uneori un rol de precursor în domeniul normelor morale. Potrivit "iudaismului laic", în centrul universului nu stă o Ființă supremă, ci individul autonom. În anul 1985 a luat ființă, în Statele Unite, Federația Internațională a Iudaismului Laic Umanist, căreia i s-au afiliat toate celelalte organizații similare răspândite în lumea occidentală, dar și în Ereț Israel.

Din prezentarea succintă a principalelor curente și orientări spirituale iudaice din epoca modernă ("iudaismele") lipsește curentul mistic. Faptul nu trebuie să surprindă. Sub aspect cantitativ, mistica este (cu excepția hasidismului din Polonia secolului al XVIII-lea) un fenomen periferic în structura spirituală a iudaismului. Această realitate nu-i afectează însă însemnătatea și, cu toate că iudaismul este mai puțin înclinat spre manifestări cu caracter mistic decât alte religii, ar fi o greșeală ca dintr-o încercare de înțelegere temeinică a iudaismului să se omită semnalarea existenței tendințelor și manifestărilor cu caracter mistic, precum și însemnătatea pe care o are mistica iudaică în contextul global al misticii în general, care în toate religiile are aceeași finalitate: contopirea omului cu divinitatea.

Ideea formulată mai sus este confirmată de existența mișcării *Habad*, născută din hasidism, întemeietorul ei fiind Șneur Zalman din Liadi (1745-1813). Recunoscută ca o mișcare aparte în sânul hasidismului, mișcarea *Habad* este caracterizată ca o mișcare "filozofică". Denumirea mișcării este un acronim de la *hohma* (înțelepciune), *bina* (discernământul) și *daat* (cunoașterea), considerate *sefirot*-urile (emanații ale lui Dumnezeu) superioare în concepția cabalistică. Dov Ber (1773-1827), fiul și continuatorul lui Șneur Zalman, este autorul lucrării *Tratatul despre extaz* (*Kuntres ha-hitpaalut*), în care adepții săi sunt învățați să deosebească adevăratul extaz al slăvirii lui Dumnezeu, izvorât dintr-o conștiință austeră, de falsul extaz rezultat din exaltarea artificială a emotivității. Remarcabil este faptul că în cadrul mișcării *Habad* apare conceptul de *unio mystica*, pierderea de sine în Dumnezeu, transcendența eului uman, care aspiră la El. O idee rar întâlnită în celelalte ramuri ale misticii iudaice.

Cabala, în varianta ei lurianică, a fost cultivată în Africa de Nord. Un puternic centru cabalistic a existat în Maroc, însă lucrările cabaliștilor marocani sunt puțin cunoscute. Alte centre cabalistice sunt menționate, începând cu secolul al XII-lea, în Yemen și Kurdistan. Dar centrul oriental cel mai important a fost întemeiat la mijlocul secolului al XVIII-lea, la Ierusalim, de marele cabalist de origine yemenită Șalom Mizrah Șarabi (mort în 1777). Aici, în Orașul Vechi, a existat *ieșiva* Bet El, o universitate axată pe studiul Cabalei, care a funcționat timp de aproape două sute de ani (fiind distrusă de cutremurul din 1927). Învățătura predată era axată pe învățătura cabalistului Haim ben Iosif Vital (1542-1620), care recomandă o ruptură totală de orice activitate socială, permițând unei elite spirituale să se consacre exclusiv unei vieți pioase, atât în această lume, cât și în cealaltă. Un stil de viață nu numai puțin apreciat, dar chiar detestat de "iudaismele" epocii moderne! "Atacurile militanților Emancipării - încheie *Dicționarul enciclopedic de iudaism* prezentarea făcută misticii iudaice - împotriva misticii au limitat considerabil influența acesteia începând din secolul al XIX-lea, într-o măsură limitată în Europa centrală, dar de o manieră radicală în țările răsăritene".

(Va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

COMENTARIU LA CARTEA LEVITIC

***Leviticul* este cea de-a treia carte a Pentateuhului. Evreii o numesc fie *Weiqra* (= şi El a chemat), după cuvântul cu care începe cartea, fie, după conţinut, *Torat Haqohanim* (= Legea Preoţilor) sau *Torat Haqorbanot* (= Legea Jertfelor). În *Septuaginta*, cartea se numeşte *Levitikon*, de la Levi, devenit trib sacerdotal în Israel. *Leviticul* este cheia religiei iudaice, oferind cadrul pentru toate celelalte cărţi biblice. În ce ne priveşte, vom căuta mai cu seamă sensurile morale şi mistice ale vechilor rânduieli mozaice, în lumina împlinirii lor în Hristos.**

Tabernacolul Torei, cu sulurile Cărţilor lui Moise

(urmare din numărul trecut)

Cap. 20, 1-5. *"Grăit-a Domnul cu Moise şi a zis: Spune fiilor lui Israel acestea: Dacă cineva dintre fiii lui Israel şi dintre străinii care trăiesc printre israeliţi va da din copiii săi lui Moloh, acela să fie dat morţii: poporul băştinaş să-l ucidă cu pietre. Şi Eu Îmi voi întoarce faţa Mea împotriva omului aceluia şi-l voi stârpi din poporul său, pentru că a dat din copiii săi lui Moloh, ca să întineze locaşul Meu cel Sfânt şi să necinstească numele Meu cel Sfânt. Iar dacă poporul băştinaş îşi va închide ochii săi asupra omului aceluia, când va da din copiii săi lui Moloh, Îmi voi întoarce faţa Mea împotriva omului aceluia şi împotriva neamului lui, şi-l voi stârpi din poporul său pe el şi pe toţi cei ce fac desfrânări asemenea lui, desfrânând după Moloh"*.

Păcatul idolatriei, de o gravitate extremă, atrăgea uciderea prin lapidare, vinovatul fiind repudiat nu numai de oameni, ci şi de către Dumnezeu; se prevede şi cazul în care judecata oamenilor ar fi îngăduitoare, fapt ce ar duce la înăsprirea pedepsei divine şi la extinderea ei asupra întregii comunităţi.

6: *"Dacă vreun suflet va alerga la cei ce cheamă morţii şi la vrăjitorii, ca să desfrâneze în urma lor, Eu voi întoarce faţa Mea împotriva sufletului aceluia şi-l voi pierde din poporul lui"*.

Chiar dacă nu e indicată vreo pedeapsă pentru aceştia, e subînţeles că şi ei erau pedepsiţi cu moartea.

7: *"Sfinţiţi-vă pe voi înşivă şi veţi fi sfinţi, că Eu, Domnul Dumnezeul vostru, sunt sfânt"*.

La plinirea sfinţeniei ajungem doar în Hristos, dar pregătirea începe îndată după cădere şi se continuă în istorie.

8: *"Păziţi legile Mele şi le pliniţi, că Eu sunt Domnul, Cel ce vă sfinţeşte"*.

Hristos e plinirea Legii (cf. *Matei* 5, 17). Omenirea e chemată, cu anticipaţie, la urmarea lui Hristos.

9: *"Cel ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe mama sa să fie dat morţii, că a grăit de rău pe tatăl său şi pe mama sa şi sângele său este asupra sa"*.

Cinstirea părinţilor trupeşti şi sufleteşti este o obligaţie. Se dau de bunăvoie morţii ereticii care dispreţuiesc preoţia rânduită de Hristos (părinţii) şi vorbesc de rău Biserica (mama).

10: *"De se va desfrâna cineva cu femeie măritată, adică de se va desfrâna cu femeia aproapelui său, să se omoare desfrânatul şi desfrânata"*.

"Dacă sunt daţi morţii cei care cu trupul strică casa cuiva, cu (atât) mai mult cel care strică, printr-o rea învaţătură, credinţa lui Dumnezeu, pentru care Iisus Hristos a fost răstignit".[1]

11-14: *"Cel ce se va culca cu femeia tatălui său, acela goliciunea tatălui său a descoperit; să se omoare amândoi, căci vinovaţi sunt. De se va culca cineva cu nora sa, amândoi să se omoare, că au făcut urâciune şi sângele lor este asupra lor. De se va culca cineva cu bărbat ca şi cu femeie, amândoi au făcut nelegiuire şi să se omoare, că sângele lor asupra lor este. Dacă îşi va lua cineva femeie şi se va desfrâna cu mama ei, nelegiuire face; pe foc să se ardă şi el, şi ele, ca să nu fie nelegiuiri între voi"*.

Sunt condamnate legăturile incestuoase şi cele homosexuale. La versetul 14 avem "singurul loc în care este specificată modalitatea de execuţie pentru delicte sexuale grave. Arderea vinovaţilor - nu este clar dacă erau arşi de vii, cum interpretează *Vulgata*, traducând *vivus ardebit cum eis*, sau mai întâi ucişi şi apoi incineraţi - avea, după cum se indică limpede, nu doar o semnificaţie punitivă, ci şi una expiatorie".[3]

15-16: *"Cel ce se va amesteca cu dobitoc să se omoare şi să ucideţi dobitocul. Dacă femeia se va duce la vreun dobitoc, ca să se unească cu el, să ucizi femeia şi dobitocul să se omoare, că sângele lor este asupra lor"*.

"Însoţirile, amestecările, împreunările spirituale cu cei cu care nu se cuvine şi de care se îmbolnăveşte mintea de ultima nebunie, sunt pricini de moarte atât celor ce corup, cât şi celor ce suportă de bunăvoie coruperea".[3]

17-20: *"De va lua cineva pe sora sa, după tată sau după mamă, şi-i va vedea goliciunea şi ea va vedea goliciunea lui: aceasta este ruşine şi să fie stârpiţi înaintea ochilor fiilor poporului lor. El a descoperit goliciunea surorii sale; să-şi poarte păcatul. Bărbatul care se va culca cu femeie în timpul curgerii ei şi-i va descoperi goliciunea, acela a descoperit curgerea sângelui ei şi ea şi-a descoperit curgerea sângelui său: amândoi să fie stârpiţi din poporul lor. Goliciunea surorii mamei tale şi a surorii tatălui tău să n-o descoperi, că unul ca acela îşi dezgoleşte trupul rudei sale şi-şi vor purta păcatul amândoi. Cel ce se va culca cu mătuşa sa descoperă goliciunea unchiului său; să-şi poarte amândoi păcatul şi fără copii să moară"*.

"Precum în toate civilizaţiile de tip arhaic, şi la evrei faptul de a muri fără descendenţi era resimţit ca o mare nenorocire".[4]

21-24: *"De va lua cineva pe femeia fratelui său, urâciune este, că a descoperit goliciunea fratelui său: fără copii să moară. Păziţi toate aşezămintele Mele şi toate hotărârile Mele să le pliniţi, şi nu vă va arunca de pe sine pământul în care vă voi duce să trăiţi. Să nu umblaţi după obiceiurile poparelor pe care le voi alunga de la voi, că ele au făcut acestea toate şi M-am scârbit de ele. Eu doară v-am spus: Voi veţi moşteni pământul lor şi Eu vă voi da să moşteniţi pământul în care curge lapte şi miere. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru, Care v-am despărţit de toate popoarele"*.

"Asocierea laptelui (denotare metonimică a turmelor) şi a mierii (care evocă abundenţa arborilor fructiferi) subliniază hiperbolic bogăţia şi fertilitatea Palestinei, fapt atestat nu doar în toate scrierile lui Iosif Flaviu, dar şi în autori antici precum Tacitus, *Historiae* V, 6, sau Plinius, *Hist. nat.* V, 14".[5]

25-27: *"Să deosebiţi dobitocul curat de cel necurat şi pasărea curată de cea necurată; să nu vă întinaţi sufletele voastre cu dobitoc sau cu pasăre, nici cu toate cele ce se târăsc pe pământ, pe care Eu le-am deosebit ca necurate. Să-Mi fiţi sfinţi, că Eu, Domnul Dumnezeul vostru, sunt sfânt şi v-am deosebit de toate popoarele, ca să fiţi ai Mei. Bărbatul sau femeia, de vor chema morţii sau de vor vrăji, să moară neapărat: cu pietre să fie ucişi, că sângele lor este asupra lor"*.

Prescripţiile divine au şi scopul de a separa pe evrei de popoarele idolatre, pe lângă acela sfinţitor. Aceasta pentru că primul pas către desăvârşire constă în depărtarea de rău.

(va urma)

Ana USCA

1. Sf. Ignatie Teoforul, *Epistola către efeseni*, XVI, 2.
2. LEV, p. 192.
3. Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, VIII.
4. LEV, p. 193.
5. *Ibid.*

"O SALATĂ ECUMENICĂ"
(17-22 APRILIE 2001)

Peste o sută de tineri - de pe coasta Atlanticului pînă la munţii Urali, şi din Norvegia pînă în Creta - s-au întîlnit în centrul "Ciarus" (YMCA), alternînd discuţiile despre Charta Ecumenică cu împărtăşirea experienţelor şi proiectelor lor. Christopher Docherty, un scoţian romano-catolic, a spus într-o conferinţă de presă, două zile mai tîrziu, că în timpul întîlnirii au simţit că sînt "toţi ortodocşi, toţi catolici, toţi protestanţi şi evanghelişti". Dar, a adăugat el, "asta nu înseamnă că sîntem o «supă ecumenică», unde toate elementele sînt dizolvate într-un sos omogen indistinct. Dimpotrivă, camaraderia noastră poate fi descrisă ca o «salată ecumenică» în care toate culorile şi aromele - unite prin asezonarea dată de Sfîntul Duh - pot fi văzute şi gustate. Tinerii creştini din întreaga Europă sînt încîntaţi de posibilitatea de a angaja un dialog cu liderii Bisericilor lor, aşteptînd nu numai să primească îndrumări, dar să şi vorbească despre grijile lor".

În legătură cu Charta Ecumenică, Christopher Docherty a spus, potrivit unui comunicat de presă, că "aceasta se află deja în inimile tinerilor". Aşteptăm semnarea ei şi sperăm ca textul ei să devină viu. Dialogul ecumenic nu este o alegere pentru tineri. Într-un continent divizat de actualele conflicte şi de rănile trecutului, el este o prioritate absolută.

Sperăm că după ştirea de mai sus, preluată din *Viaţa Cultelor*, toţi tinerii ortodocşi români, indiferent că au fost sau nu printre cei "peste o sută", ştiu acum exact ce înseamnă o "supă ecumenică" şi ce înseamnă o "salată ecumenică". Salata americană este asezonată cu *dressing*, salata ecumenică este asezonată cu Sf. Duh. Dacă mai sînt încă 99 de tineri ortodocşi catolici, evanghelişti etc. la fel de "luminaţi" ca junele scoţian C. D., va fi halal de Charta Ecumenică.

Dacă printre tinerii ortodocşi români sau de alte naţii vor fi unii care nu se pot dumiri, sper că ierarhii ortodocşi care au pus moţul la "salata ecumenică asezonată cu Sf. Duh" le vor explica mai dogmatic. Printre altele, sper că vor preciza că YMCA este o pepinieră masonică şi că această salată aromată va fi mîncată în templele masonice, la aceeaşi masă cu şefii "ecumenici" cu şorţuleţ.

(Pr. Gh. Calciu)

Din ciclul „Politruci de modă nouă"

CUM AM DEVENIT „ANTISEMIT"

Marginalii la o trilogie *sui generis*

Sociologul și politologul **GEORGE VOICU**, format înainte de 1989 și reciclat după, fost expert și consilier parlamentar pe lîngă Comisia pentru Drepturile Omului, Culte și Minorități, premiat în 1998 de revista *Sfera Politicii* și Fundația "Societatea Civilă" pentru meritosul volum *Pluripartidismul. O teorie a democrației* (Ed. All), și-a creat o stranie reputație în anul 2000 din campania obsesivă de deconspirare publică a "antisemitismului" românesc de ieri și de azi, ceea ce s-a concretizat în nu mai puțin de trei cărți: ***Zeii cei răi. Cultura conspirației în România postcomunistă*** (Ed. Polirom, Iași), ***Mitul Nae Ionescu*** (Ed. Ars Docendi, București) și ***Teme antisemite în discursul public*** (la aceeași editură bucureșteană).

La *Zeii cei răi* presa culturală s-a referit cu precădere, subliniindu-i atît calitățile, cît și limitele. Cusurul cărții este acela că, pornind de la amendarea justă și necesară a unei certe psihoze conspiraționiste (moștenite din presa interbelică de mîna a doua și din presa național-comunistă a perioadei ceaușiste de către presa naționalistă postcomunistă), cade tocmai în păcatul incriminat: *exagerarea maniacală*. Ca și unii dintre adversarii săi cei mai ireductibili, doar că opunîndu-i un veto categoric, d-l Voicu vede pretutindeni numai o insidioasă "logică a conspirației", pe care o identifică, în mare, cu o *forma mentis* antisemită (de care este învinuit poporul român și – pe urmele d-lui Leon Volovici et Co. – mai ales clasa lui intelectuală)*. Performanța autorului stă în aceea că reușește – deliberat sau nu – să fie perfect "rutean în cultură", în sensul metaforic pe care-l dădea Noica acestei sintagme (a nu putea deosebi nuanțele sau a nu putea exprima deosebirea lor). Căci una este a vedea lucrurile *à la* Dan Zamfirescu, Radu Theodoru, Pavel Coruț sau chiar Ion Coja (cel din *Marele manipulator*...), cu scenarii fantastic-grotești de o hiper-coerență clinică (psihopații sînt de o coerență aproape perfectă *în falsul lor sistem lor de referință*!), în care România devine buricul persecutat al planetei și chiar al întregului cosmos, și cu totul altceva a ține seama, pe baza unor evidențe istorice (unele îndelung documentate), că lumea modernă nu poate fi explicată fără raportare la anumite cercuri de interese mai mult sau mai puțin "oculte". Nici un istoric serios nu mai poate contesta astăzi rolul masoneriei în geneza Statelor Unite ale Americii sau în Revoluția franceză, în revoluționarismul "pașoptist" european sau în culisele Revoluției bolșevice. Nici un om cu mintea întreagă nu poate eluda faptul că "noua ordine mondială" are puternice resorturi plutocratice ignorate de așa-zisa "opinie publică", sau că România este, în mare măsură, manipulată dinăuntru de un cripto-comunism/neo-securism de tip mafiot (ce nu-i lipsit, desigur, și de anumite conexiuni externe). Amestecul evreilor – *unor* evrei – în anumite evenimente majore ale istoriei moderne și contemporane, documentat și chiar mărturisit *post factum*, constituie o realitate complexă, dar incontestabilă, care se cere corect interpretată, iar nu negată aprioric sau visceral. Conspiraționism politic și economic a existat, există și va exista cît lumea, chiar dacă el nu are întotdeauna proporțiile, determinările și sistematicitatea pe care i le conferă deconspiratorii lui cei mai panicoși. Problema, gravă prin multe din consecințele ei, nu poate fi nici eludată, nici bagatelizată, decît printr-un suspect declin de responsabilitate și onestitate. Chiar greu digerabila (astăzi) sintagmă de "iudeo-masonerie", de care s-a făcut un abuz adesea decerebrat, are totuși pertinența și motivațiile ei istorice, care ar fi mult mai eficient să fie analizate critic, pentru a li se demonstra relativitatea și vetustețea.

Un viciu general de fond al demersurilor înrudite cu cel al d-lui Voicu este acela că-i ridiculizează pe "conspiraționiști" și neagă "Conspirația" fără nici un fel de argumente efective. Adepții "teoriei conspiraționiste" aduc în discuție anumite fapte și argumente, nu puține și nu întotdeauna absurde, pe cînd d-l Voicu, bunăoară, nu poate dovedi că nu există conspirație/conspirații, nu-și propune să aducă o altă explicație plauzibilă a faptelor invocate, nici contraargumente punctuale la argumentele incriminaților săi; dumnealui, în baza prezumției auctoriale de "deșteptăciune" și "de bun-simț", pornește de la *dogma* că nu există conspirație și procedează *dogmatic* pînă la capăt, transformînd o posibilă ipoteză de lucru ("S-ar putea să nu existe nici o conspirație") într-o certitudine absolută total nedemonstrată ("Nu există nici o conspirație, vă spun eu!"). Oricît l-am respecta pe d-l Voicu (intelectual nu lipsit de calități), încredințările sale intime nu pot avea rol de instanță publică și nu pot ține loc de bază argumentativă *pe deasupra* realității istorice.

Cam același raport poate fi constatat între autorii revizioniști și criticii revizionismului (inclusiv în recentul caz Garaudy, care rămîne totuși un marginal în materie). Simptomatică în aceeași privință este, pe de altă parte, disputa în jurul atît de controversatelor *Protocoale ale Înțelepților Sionului* (de mai multe ori reeditate și la noi în ultimul deceniu, din păcate în condiții jenant de primitive și fără o prezentare a stadiului mai nou al problemei**). Evreii neagă paternitatea ce le-a fost atribuită și consideră că documentul este un fals, o contrafacere a serviciilor secrete țariste – punct de vedere însușit de istoriografia "oficială" (agreată și promovată de *establishment*-ul postbelic). S-au consumat tone de cerneală *pro* și *contra*, dar, dacă teoria autenticității are slăbiciunile ei și e departe de o rezolvare definitivă, teoria neautenticității este încă și mai șubredă, rezumîndu-se, cel mai adesea, la argumente abstracte sau la simple contestări indignate. Bune sau rele, suficiente sau insuficiente, argumentele istorice, filologice, juridice, politice, economice etc. ale susținătorilor autenticității și paternității evreiești n-au fost niciodată demontate punct cu punct și înlocuite cu contra-argumente zdrobitoare, în măsură să claseze dosarul. Ba chiar se poate spune că esența (și gravitatea) problemei este alta: evreiești sau neevreiești, autentice sau contrafăcute, prevederile acestor texte stranii, cinice și neliniștitoare, ce au alimentat masiv febra conspiraționistă de-a lungul întregului secol XX, s-au împlinit (sau sînt pe cale să se concretizeze) într-o proporție îngrijorător de mare, atît în comunismul estic de ieri cît și în comunitarismul vestic de azi. Întreaga evoluție a istoriei politice a lumii, vreme de un secol, le-a confirmat în spiritul și adeseori și în litera lor! Foarte bine, nu evreii (atît de des puși, pe nedrept, în postura de țapi ispășitori, pe baza unor vechi prejudecăți) au elaborat acest *plan* sau această *profeție*, dar planul sau profeția *s-au adeverit* și *continuă să se adeverească* sub ochii noștri, așa că îngrijorarea nu-i tocmai gratuită, nici neapărat "antisemită". E o provocare de proporții, care ridică întrebarea legitimă: "Poate că nu evreii, dar atunci *cine*?". Ce minte diabolică sau ce forță operativă a stat la baza acestei afaceri de proporții globaliste, prin care atîtea fapte și tendințe – trecute sau prezente – se explică parcă de la sine, într-o incredibilă convergență?! Există – fie că ne place, fie că nu – *ceva* care scapă percepției curente în această traiectorie de ansamblu a modernității și post-modernității; iar acest *ceva* – pe cît de evident și de unitar, pe atît de inefabil și de difuz! – incită și irită orice minte mai iscoditoare. De aici și temerile discrete și principiale ale unora, și obsesiile radicalizate și consternat vociferante ale altora. A reduce totul la o simplă și nediferențiată psihoză fără obiect, cum face d-l Voicu, este și neadevărat, și nedrept, și neinteligent.

Din păcate, autorul în discuție procedează constant în felul acesta nenuanțat și reducționist, dovadă fiind și volumul *Teme antisemite în discursul public* (care este mai degrabă agenda de lucru a unui monitor și raportor obedient și acefal, care spionează și pîrăște stăpînului tot ce i se pare, în virtutea unui set de idei puține și fixe, a contraveni "opiniei îngăduite"; nu altfel procedau politrucii, turnătorii și securiștii de altădată, năimiți să vegheze, "pe linia Partidului", ca nu cumva să se răspîndească "idei ostile" regimului și "clasei muncitoare"). Pe nici un alt considerent n-ar putea fi vîrîte în aceeași oală publicații ca *România Mare, Puncte cardinale, România liberă, Adevărul* și *Ziua*, sau personalități precum Corneliu Vadim Tudor, Ion Coja, Ioan Buduca, Nicolae Manolescu și Gabriel Liiceanu, oricît s-ar întîmpla să trateze aceleași probleme sau să tragă concluzii aparent asemănătoare. La nivelul pretențiilor sale intelectuale, d-l Voicu ar fi trebuit să știe că *non idem est si duo* (sau mai mulți) *dicunt idem*.

"Rutenismul" cultural pe care și-l asumă îl descalifică moral și deontologic, chiar dacă pe alocuri are incontestabilă dreptate. Dezonorante sînt și procedeele pe care le folosește: decontextualizarea, răstălmăcirea, generalizarea abruptă, insinuarea. De asemenea, zelosul raportor se consideră dispensat de a desfășura argumentația la obiect sau de a aduce informații lămuritoare pe "temele" decelate; dumnealui face inventar de afirmații și le combate mai degrabă aprioric și retoric, sugerînd cititorului să-i împărtășească indignările în mod necondiționat, după o logică a verdictelor prestabilite, care nu mai au nevoie de nici o susținere, ci doar de invocarea oripilată (*mutatis mutandis*, perpetuarea procedurii tip Nürnberg: "Nu este nevoie decît de declarațiile martorilor, nu și de probe materiale, pentru că sînt lucruri «de notorietate publică»"!).

Personal, sînt cam al treilea "erou" negativ al cărții, după d-nii Radu Theodoru și Ion Coja, incontestabili "capi ai răutăților". D-l Voicu pare să fi puricat atent primele mele două cărți (*Spiritul dreptei*, din 1997, și *Exerciții de "reacționarism"*, din 1999) și revista *Puncte cardinale* (din care citează în mai multe rînduri). Pe mine vrea să mă ironizeze numindu-mă "spiritualistul", mă citează trunchiat de nenumărate ori, pentru a-și ilustra feluritele "teme", fără a produce nici măcar un singur contra-argument serios, iar uneori neînțelegîndu-se bine ce-mi reproșează de fapt.

Că eu zic că evreii "au fost mai pretutindeni principalii «artizani» ai revoluțiilor marxiste", dar totuși "nu-s dispuși să-și recunoască nici măcar o minimă responsabilitate" (cit. p. 58). Că eu zic că "dinspre sfîrșitul secolului al XIX-lea și pînă spre jumătatea secolului XX a circulat curent sintagma

Răzvan CODRESCU

* Prin tîrg, unii se întreabă dacă d-l Voicu este evreu. Nu, se pare că nu este evreu. Dacă ar fi fost evreu, poate că, într-adevăr, poziția sa ar fi fost mai ușor de explicat. Totuși, pusă așa, problema mi se pare doar în mică măsură relevantă, riscînd concluzii pripite. Există neevrei de o îngrețoșătoare lipsă de onestitate, ca și evrei de o onestitate exemplară. Tipologic, d-l Voicu pare să se înscrie mai degrabă în categoria acelor *șabăs-goim* intelectuali pe care-i semnala pe vremuri un Octavian Goga în controversata sa publicistică (vezi mai ales volumul *Mustul care fierbe*). Nu vreau să pun la îndoială sincerul filosemitism al d-lui Voicu, dar transpare din demersul său nu mai puțin oportunism (foarte asemănător – iertată fie-mi vorba proastă! – "pupcurismului" intelectual din vremea comunismului, care netezea drumul spre poziții și privilegii greu – sau chiar imposibil – de obținut altfel).

** *Cf.*, de pildă, Claudio Mutti (ed.), *Ebraicità ed ebraismo. I Protocolli dei Savi di Sion*, Edizioni di Ar, Padova, 1976. La noi este colportat "aparatul critic" al ediției Moța din 1923, realizat de Em. Vasiliu-Cluj, I. C. Cătuneanu etc. pe baza ediției franceze a lui R. Lambelin.

LICHIDAREA UNEI LEGENDE

Mişcarea de rezistenţă anticomunistă din România nu a fost înfrântă atunci când membrii ei au ajuns în faţa plutoanelor de execuţie sau când au umplut temniţele şi lagărele de muncă forţată de pe tot cuprinsul ţării, ci în 1964, când regimul comunist, bine consolidat şi stăpân pe situaţie, şi-a permis "mărinimia" de a deschide larg porţile temniţelor şi a-i "elibera" pe *toţi* deţinuţii politici. Atunci s-a destrămat un ideal, iar celor ce păşeau într-o iluzorie libertate li s-a relevat faptul că, de fapt, ei fuseseră *învinşi*.

Se ştie că oprimarea sau teroarea îndârjeşte şi fortifică, creând comunităţi bine structurate şi solidare, mai cu seamă atunci când membrii acestor comunităţi sunt animaţi de acelaşi ideal. Câtă vreme închisorile au fost pline, "locatarii" lor supuşi unui regim de exterminare se încăpăţânau să reziste şi să continue lupta (care, de data aceasta, se dădea în spirit, închisorile din România suplinind într-un fel, din acest punct de vedere, rolul mănăstirilor pe care comuniştii le desfiinţaseră). Aici se săvârşeau caractere se şi plămădeau legende. Aici se înălţau rugăciuni şi unele suflete purificate prin suferinţă aspirau chiar la sfinţenie. Şi iată că, deodată, aceşti oameni au fost scoşi din "eternitatea" lor şi aruncaţi afară în istorie, nimerind într-o lume care nu mai era a lor. Uzaţi şi fizic şi psihic de lungii ani de detenţie şi de privaţiunile pe care le înduraseră, unii dintre ei abia dacă au mai avut putere să se adapteze noilor realităţi, necum să se mai gândească la continuarea luptei. Starea lor fizică şi sufletească din acel moment a fost extrem de plastic redată într-o poezie a unuia dintre ei (din care reproduc, spre edificare, prima strofă): *Cu sufletul ghebos, cu vrerea-n cârji,/Cu dorul ştirb şi sur de bătrâneţe,/Ne-ntoarcem astăzi biete mogâldeţe,/ Noi ce-am pornit cândva atât de dârji!* Comuniştii nu s-au înşelat. Eliberarea a cumințit până şi pe cei mai "înrăiţi" dintre cei ce le fuseseră adversari, lucru demonstrat de fatul că, în afară de foarte rare excepţii (preotul Gheorghe Calciu-Dumitreasa la Bucureşti, Traian Anderca la Timişoara, Grigore Caraza la Piatra Neamţ şi alţi câţiva), nici unul dintre cei eliberaţi în 1964 nu au mai creat probleme majore regimului împotriva căruia cândva luptaseră fără menajamente.

Am făcut acest excurs sumar în istoria mişcării de rezistenţă anticomunistă din România pentru a putea demonstra că recenta eliberare a patriotului român Ilie Ilaşcu de către regimurile (neo)comuniste de la Tiraspol şi Chişinău seamănă până la identitate cu eliberarea prizonierilor de conştiinţă români din 1964. Ca şi comuniştii români de atunci, autorităţile de la Tiraspol au profitat de conjunctura internă şi internaţională pentru a compromite un erou care era pe cale de a deveni legendă. Parafrazându-l pe Cristian Tudor Popescu, o dată cu "darea lui afară din închisoare", Ilaşcu a fost dat afară şi din istorie. Şi o dată cu el a fost parşiv demonetizată şi "cauza" pentru care el luptase.

Desigur, omeneşte vorbind, eliberarea lui Ilaşcu ar trebui să ne bucure. Şi pe cei mai mulţi dintre noi chiar ne bucură. În fond, după nouă ani de chinuri şi de umilinţe, un om a ieşit din nou la lumină, a fost redat vieţii. *Sub specie aeternitatis* însă, în condiţiile în care era în imposibilitate de a continua lupta, pentru a fi putut rămâne viu în conştiinţa poporului său, el ar fi trebuit să sfârşească în închisoare. Şi de acest lucru s-au temut mai mult duşmanii lui şi ai poporului român decât el însuşi. De aceea s-au grăbit să nu scape prilejul de a-i "lichida" legenda punându-l în libertate. Şi, din punctul lor de vedere, nu au greşit, îndeplinindu-şi obiectivul. "Mitul Ilaşcu" a fost spulberat, iar cauza pentru care el luptase a fost scoasă din actualitate.

Când am aflat de eliberarea lui Ilaşcu, am simţit gustul amar al încă unei înfrângeri care era a noastră, a tuturor, gust pe care îl mai simţisem o dată, atunci demult, în 1964. Şi am pronosticat că nu vor trece nici şase luni şi aproape nimeni nu-şi va mai aduce aminte de eroul luptelor din Transnistria. Iată că abia au trecut două şi deja nu se mai vorbeşte de el. Am răsfoit ziarele din ultimele săptămâni şi am constatat, nu fără amărăciune, că pe nimeni nu prea mai interesează "cazul Ilaşcu". Sunt alte chestiuni mai importante la ordinea zilei... Eroii şi legendele nu fac decât să încurce devenirea lumii întru mediocritate şi lichelism!

Entuziasmul care a cuprins societatea românească la vestea eliberării eroului basarabean s-a stins destul de repede, poate prea repede, după cum la fel de repede s-a stins şi interesul oamenilor politici de a-l atrage fiecare în gaşca sa. "Bătaia pe el" (care a scos încă o dată în evidenţă, dacă mai era nevoie, ridicolul clasei politice româneşti) a încetat în momentul în care cei ce şi-l disputau şi-au dat seama că "eroul" îşi pierduse de fapt aura şi nu mai prezenta decât un minim interes. Din acest punct de vedere, el nu mai prezintă prea mare interes nici chiar pentru Partidul "România Mare", pe ale cărui liste a fost ales senator în Parlamentul României. De altfel, pe Ilie Ilaşcu nici nu-l onorează colaborarea cu această oficină naţional-securistă şi nu este exclus ca în curând să-şi dea el însuşi seama de acest lucru.

Aşa stând lucrurile (şi ţinând cont şi de faptul că Ilaşcu nu este om politic, ci luptător, şi ca orice luptător va fi având şi el impulsivităţile lui), nu este exclus ca, într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, el să intre în conflict cu şi mai colericul Corneliu Vadim Tudor, pe care "cămaşa morţii" a început să duhnească demult a transpiraţie de slugă pedeseristă şi de epigon al propriei insanităţi.

Demostene ANDRONESCU

de «iudeo-masonerie», motivată prin prezenţa masivă a elementelor iudaice în ideologia, simbolistica, ritualurile şi ierarhiile masonice, de existenţa unor loji masonice exclusiv evreieşti (precum faimoasa *B'nai B'rith*), de divulgarea aşa-numitelor *Protocoale ale Înţelepţilor Sionului* (a căror paternitate evreiască a fost însă contestată)" (cit. p. 103). Că eu zic: "Că au existat şi la noi unele excese antievreieşti nu contestă nimeni. Ele n-au avut însă nici proporţiile şi nici susţinerea oficială pe care au cunoscut-o în alte ţări. Ba mai mult: în timpul regimului antonescian, sute de mii de evrei au fost salvaţi *prin România* de urgia hitleristo-horthistă (aşa cum altădată găsiseră scăpare *în România* de persecuţiile din Rusia şi Galiţia)" (cit. p. 127). Că eu zic: "Comemorarea Holocaustului le-a oferit greu încercaţilor evrei un nou prilej de a-şi absolutiza suferinţele istorice (Holocaustul rămîne o mare tragedie, fără să fi fost nevoie de proporţiile delirante ce i s-au dat ulterior) şi de a culpabiliza retroactiv popoare întregi" (cit. p. 132). Că eu zic că "există puţine cuvinte atît de lipsite de temei [ca termenul de «antisemit»]. Căci «a fi antisemit» vrea să zică, literal, «a fi împotriva a tot ceea ce este semit»..." (cit. p. 146, strategic ajustat***). Că eu zic că "mai mult decît victimele «sălbăticiei» altora, evreii sînt adeseori victimele propriei lor lipse de tact şi de scrupule faţă de lumea neevree", căci altminteri "de ce toată lumea, dincolo de determinaţiile geografice, etnice sau religioase, a avut în permanenţă ceva *tocmai* cu evreii? Cert este că atitudinile «antisemite» nu pot fi reduse la o singură raţiune sau la o singură formă de manifestare şi, în consecinţă, nu pot fi judecate toate cu aceeaşi măsură [cum, în paranteză fie spus, procedează abuziv chiar d-l Voicu]" (cit. p. 147).

Ei bine, ce e neadevărat sau neurban în toate acestea? D-l Voicu nu spune. Păi dacă nu-i nimic neadevărat sau neurban, atunci ce caut printre pîrîţi? Numai pentru că mi-am permis să *pun problemele*?! Probabil că d-l Voicu nu s-ar preta să-şi recunoască o astfel de poziţie inchizitorială. Şi atunci? Vorba d-lui Buduca: "Care-i buba?". Iar dacă, bunăoară, prezentînd eu incomoda carte a profesorului Israel Shahak, am pomenit sintagma de "iudeo-nazism", de ce mi se reproşează mie duritatea ei? Israel *dixit*. Autorul evreu o foloseşte curent, preluînd-o de la alt evreu (Yehoshua Leibovitch): e o treabă între evrei. De ce mi se impută mie?!

Dar pînă la urmă – îmi vine să zic – la ce m-aş putea aştepta din partea cuiva căruia îi creează suspiciuni pînă şi simpla ocurenţă a cuvîntului nemţesc *führer* într-o dedicaţie lirică şi personală, în care dumnealui crede a putea depista un substrat "sibilinic" (?!): "Un exemplu: Răzvan Codrescu îşi dedică – nu fără tîlc, desigur – volumul *Exerciţii de «reacţionarism»* (Cluj, Ed. Dacia, 1999) «*Führer*-ului Marcel Petrişor»" (p.170, nota 182). Mă mir că pîrîşul meu n-a căutat să exploateze şi partea a doua a dedicaţiei: "şi Ocişorului subversiv de altădată..."! Îmi pare rău pentru d-l Voicu, dar m-a făcut să-mi reamintesc o lapidară definiţie notată undeva de Eminescu (alt reacţionar!): "Prostul e cel care ia metafora *ad litteram*"...

P. S. La *Mitul Nae Ionescu* mă voi referi într-un alt context, într-unul din numerele viitoare.

*** Iată, pentru lămurire, întregul context (pe care l-a mistificat, în altă parte, şi d-l Leon Volovici): "Ţinînd seama de precizările făcute mai înainte, să cîntărim o clipă acest atît de supralicitat «antisemitism». Există puţine cuvinte atît de lipsite de temei. Căci «a fi antisemit» vrea să zică, literal, «a fi împotriva a tot ceea ce este semit» (aşa cum, cînd se spune «antireligios» sau «anticomunist», se înţelege de la sine o împotrivire fără rest faţă de tot ce înseamnă sau a însemnat cîndva religie ori comunism). Cînd spunem «antisemit», dacă ar fi să luăm cuvîntul în serios, ar trebui să înţelegem o aceeaşi împotrivire *generică*, necondiţionată valoric, temporal sau spaţial. Ar însemna să cuprindem în «potrivnicia» noastră şi pe vechii akkadieni sau fenicieni, şi marile personaje biblice (vetero-, dar şi neo-testamentare), ca şi pe toţi arabii şi evreii contemporani, ba chiar pe arabii sau evreii creştinaţi, de vreme ce atributul de «semit» trimite la rasă, iar nu la religie! Dacă aşa stau lucrurile, să ni se arate măcar un singur antisemit adevărat!" (*Spiritul dreptei*, Ed. Anastasia, Buc., 1997, pp. 139-140, dar şi urm.).

CINEASTUL

De George Tufiş n-aţi auzit decât dacă nu sunteţi din partea locului, altă explicaţie nefiind posibilă. În ce mă priveşte, i-am fost permanent coleg de şcoală, văzându-l destul de des şi acum, după atâţia ani.

Marcat de o anume timiditate, dar întotdeauna comunicativ, George era receptacolul şotiilor noastre, aerul său copilăros (ce nu i-a dispărut niciodată) nefăcând decât să sporească deliciul cu care savuram fiecare farsă. Nu vă aşteptaţi, însă, la cine ştie ce răutăţi din partea noastră, glumele făcute fiind, în felul lor, nevinovate. Astfel, în ultimul an de liceu, i-am înlocuit teza la istorie, imitându-i perfect scrisul, cu o alta, concepută de noi, în care tâmpeniile se ţineau lanţ. George era cel mai bun din clasă la obiectul cu pricina, aşa că uluirea sa la aflarea notei obţinute ne-a făcut să ne prăpădim de râs, la fel cum faceţi şi dumneavoastră citind aceste rânduri. Aidoma ne-am amuzat şi atunci când i-am introdus "UHU – plus" în gaura cheii, ca şi la gluma cu coropişniţele, pe care n-o mai relatez. Însă bijuteria micilor noastre păcăleli am realizat-o când, ca din partea lui George, am trimis o epistolă Ramonei, fata sensibilă ce frecventa cenaclul literar al şcolii şi cu care prietenul nostru se întâlnea de o vreme. Inutil, cred, să mai spun că am conceput scrisoarea de aşa manieră încât şi o prostituată s-ar fi simţit jignită, aşa că relaţia lor s-a terminat în aceeaşi zi, Ramona refuzând să accepte vreo explicaţie... De neuitat acei ani când, cel puţin, ni se părea că suntem vii! Astăzi, cu greu mai răsare pe chipul nostru un zâmbet, şi acela stârnit doar de vreo fantomă a năstruşniciilor de odinioară...

Interesant, deşi numele de George Tufiş s-ar preta la unele calambururi, rareori am profitat de aceasta. Doar de curând, după ultimele alegeri din SUA, cineva i-a spus amicului nostru: *George Tufiş junior*. În pofida firii sale blânde, George a reacţionat violent, interzicând pe un ton mai mult decât categoric să se facă bancuri idioate pe seama sa. Într-adevăr, cetăţeanul sărise peste cal! Nu-i admisibil ca, doar datorită unei apropieri de nume, să pui pe un semen de-al tău alături de cel mai detestat individ al planetei!

În zadar am vorbi, însă, despre George Tufiş, dacă n-am pomeni imensa lui pasiune pentru cinematograf. Copil fiind încă, intra în sălile de proiecţie asemeni unei vrăbii într-un hambar plin de grâne, cu deosebirea că vrabia se mai şi satură, uneori. Cu timpul, George devenise o adevărată enciclopedie cinematografică. Filme, fireşte, urmăream cu toţii, dar acolo unde noi receptam doar acţiune, George depista culoare, lumină, coloană sonoră, interpretare, machiaj, decoruri şi câte altele! Când pe generic apărea numele unui actor celebru, ştiam şi noi să spunem că "a jucat bine", după care rememoram scenele de caft sau urmăririle. Faţă de iubite, afirmam că Fellini ori Kurosawa sunt mari regizori, dar schimbam subiectul destul de repede, iar iubitele noastre nu protestau niciodată. Cât despre George, l-am poreclit "Cineastul", supranume pe care nu l-a dezonorat vreodată.

Cursurile liceale s-au sfârşit, aşa cum vom sfârşi toate pe lumea asta, şi ne-am risipit cu toţii care-ncotro. George, cum era de aşteptat, a plecat să susţină examenul de admitere le regie de film, în cadrul IATC. Nu ştiu de câte ori a concurat şi nici motivele pentru care n-a fost admis niciodată la Institut. Poate neşansa, poate firea sa oarecum ciudată ori vreo altă pricină îl vor fi împiedicat să-şi realizeze visul. El însuşi nu s-a arătat niciodată dornic să ne explice, celor câţiva foşti colegi care ne mai întâlneam uneori, ce s-a petrecut cu prilejul tentativelor sale de a pătrunde în lumea filmului, mulţumindu-se să expedieze subiectul printr-o formulă şablon: "Toţi sunt nişte tâmpiţi!". Eram convinşi că exagerează, dar îi înţelegeam decepţia şi evitam să-i zgândărim rana. Altădată, cu siguranţă, ne-am fi dedat glumelor acide, dar vremea toceşte spiritul, iar noi, ca să ne împăcăm cu această paralizie, o numim "înţelepciune".

În pofida eşecurilor, Cineastul nu putea sta departe de pasiunea vieţii sale, încercând să-i dea asalt pe alte căi. În speranţa că va accede măcar la micul ecran, a închipuit două spoturi publicitare şi le-a prezentat într-un concurs. Tocmai apăruse pe piaţa săpunul "Patricia", binecunoscut cititorului, şi se căutau formule care să impună produsul. Primul spot conceput de George înfăţişa doi tineri aflaţi în plină idilă. El îşi scoate cămaşa, iar fata îi zăreşte tatuajul şi, oripilată, îl respinge. Disperat, tânărul încearcă să scape de însemnare, folosind în acest scop acid clorhidric, fierul de călcat, polizorul, hârtie sticlată, răzătoarea, toate fără rezultat. În final, un prieten îi recomandă săpunul "Patricia" şi odioasa pecete dispare pe dată. Fata îl reprimeşte şi, în timp ce tinerii se îmbrăţişează fericiţi, răsună din *off* sloganul explicativ: "Când nimic nu-ţi ajută, doar Patricia te-ajută!".

Cel de-al doilea spot prezenta doi gangsteri care, în urma unui schimb de focuri, se întorc acasă ciuruiţi de gloanţe. Primul foloseşte un săpun obişnuit, mânjindu-se rău de sânge, celălalt se spală cu "Patricia" şi demersul e un succes. Apoi sunt prezentaţi amândoi în coşciuge, primul năclăit ca un porc, iar cel de-al doilea impecabil de curat, în vreme ce un glas persuasiv rostea sentinţa: "Într-o lume nesigură, doar Patricia e sigură!".

Nouă, nespecialiştilor, ni s-au părut stupide ambele idei, dar s-a dovedit că n-aveam dreptate şi că astfel trebuie concepute clipurile publicitare. Oricum, creaţiile Cineastului au fost respinse.

Nimeni nu-i atât de tare încât să persevereze la nesfârşit, sfidând decepţiile şi înfrângerile. Don Quijote e un personaj fictiv, dar chiar şi aşa a cedat în cele din urmă. Nu ne vom mira, astfel, dacă şi George a bătut în retragere, abandonând veleităţile regizorale. Mi-e imposibil să apreciez dacă aceasta este sau nu o pierdere pentru omenire şi, de altfel, nici nu are vreo importanţă.

Treptat, George mi-a rămas singura cunoştinţă mai apropiată, restul colegilor noştri topindu-se nu se ştie unde. Legătura dintre noi nu cred că s-ar putea numi prietenie, deoarece nici unul n-am face mare lucru de dragul celuilalt; dar, cum oamenii numesc de obicei astfel de relaţii superficiale ca fiind prietenii, le vom spune şi noi tot aşa. Cert este că Cineastul mă consultă deseori, poate şi din pricină că doar eu am mai rămas în raza preumblărilor sale. Într-o zi, pe când pierdeam vremea, ca de obicei, la cafenea, George mi se destăinui:

– Demult am părăsit orice speranţă de a regiza un film! De fapt, nici nu se mai prea fac filme la noi, abia dacă se ating două-trei titluri pe an. Totuşi, mă gândesc să încerc măcar un scenariu şi, dacă ai vrea să-mi ajuţi, am împărţi veniturile pe din două. Tu, oricum, eşti om de condei...

Ideea mi-a surâs. Deşi nu prea credeam în reuşita ei, socotii că nu mi-ar strica să mai scriu câte ceva, decât să prind toată ziua muşte prin cafenele. Înclinasem, însă, către un film comercial, vârsta ambiţiilor artistice fiind trecută demult pentru mine. Aflai, cu satisfacţie, că şi George vede problema la fel.

– Fii atent la ce m-am gândit! – continuă Cineastul, cu un licăr straniu al privirii, trădând un clocotitor entuziasm. Am putea anticipa, prin film, cotitura pe care o va lua mersul Planetei... Eşti, cred, la curent cu profeţiile care prevăd biruinţa Răsăritului în anul acesta sau, după unele voci de la Muntele Athos, anul viitor, cel târziu...

N-am veleităţi de profet şi nici înclinaţii deosebite către mistică; totodată, nici hidrocefal nu sunt, ca să mă îndoiesc de prăbuşirea lumii protestante, ale cărei semne sunt evidente, atâta doar că nu socotesc necesară intervenţia divină ca să ne descopere ceea ce poate vedea oricine cu ochiul liber. În ce priveşte anul împlinirii acestora, sunt ceva mai sceptic, însă admit, în baza unei logici elementare, că nu poate fi prea îndepărtat. Oricum, doream să schimb subiectul, mesianismele de orice fel părându-mi întotdeauna suspecte:

– Începuseşi să-mi spui ceva despre un scenariu...

– Exact! Fii atent aici: prezentăm întâi un soi de Babilon modern, un imperiu decrepit în care egoismul şi tembelismul sunt generale. Nu mai găseşti om, să-l cauţi cu reflectorul la amiază; toţi stau lăbărţaţi cu tentacule lăbărţate te miri pe unde, clefăie necurmat felurite porcării şi din ei ţâşnesc, prin toate orificiile, sucuri fetide; sunt vopsiţi şi tatuaţi până şi-n urechi şi-şi petrec belciuge în rât, în marsupiu, în guşă, în uger şi pe unde mai apucă, latră cuvintele şi, în loc de virgulă, folosesc câte o înjurătură, nu prea lungă, ca să n-o uite; fojgăie prin cluburi de desfrâu sau, mai rău, de întreţinere, ca şi cum viermuiala lor ar avea vreun sens şi, în general, mişună doar în căutarea plăcerii grosiere. După o prezentare scurtă a atmosferei, dar suficientă pentru ca spectatorul să se cutremure de scârbă, trecem la altă chestiune. Într-o adunare a celor mai răi dintre cei răi, se decide ca Babilonul acela să devină un jandarm al naţiunilor, cărora să li se impună pseudo-valorile sale. Desigur, repulsia spectatorilor atinge apogeul! Prezentăm, apoi, o întrunire în Răsărit, unde se hotărăşte extirparea buboiului. Detaliile, ca şi dialogurile, sunt sarcina ta. Fiind un film de ficţiune, nu precizăm confesiunea răsăritenilor, dar ei se vor închina discret în câteva cadre, împreunând trei degete. Strategul forţelor Răsăritului e Anatolie; *Anatolie* înseamnă "răsăritean" – precizează Cineastul. O dată hotărârea luată, ca să nu ne jucăm cu răbdarea publicului, e declanşat prăpădul: rachete nucleare, viruşi, bombe tectonice, ultrasunete, tehnici paranormale, totul e pus în slujba nimicirii acelor...

– Nu-i bine! – îi retezai din elan partenerului meu. Dacă eşti prea dur, poţi stârni reacţia adversă, generând o anume compasiune pentru acea turmă. Mai bine folosim arme care să-i lase pe decrepiţi fără curent electric, iar ei, nereuşind să se descurce fără cuptorul cu microunde, capitulează după câteva zile...

– Ideea nu-i rea, dar cum rămâne cu aspiratorul de dreptate?

– O rezolvăm cumva şi pe asta. Cocina de care zici se lăbărţează pe un teritoriu extins, de vreme ce se visează jandarm mondial. Înseamnă că în nord e frig, iar în sud, cald. Îi vom deporta pe sudişti în Siberia, ca să se reabiliteze prin muncă, iar pe cei din nord îi trimitem să fertilizeze Sahara...

– Perfect! – exclamă Cineastul. Am ştiut eu de ce mă consult cu tine! Şi o să-i arătăm cum suferă acolo, şobolanii...

N-am porniri atât de pătimaşe ca ale prietenului meu, dar acum era prioritar succesul filmului, astfel că n-am avut obiecţii. Simţeam, totuşi, că lipseşte ceva:

– Parcă prea merge totul ca-n brânză! Ar trebui să creăm câteva situaţii tensionate, în care izbânda forţelor Binelui să fie pe muche de cuţit, ca să menţinem spectatorii încordaţi până la final...

– În nici un caz! – protestă George. Omenirea vrea un marş triumfal, nu reţete facile care nu fac decât să amâne un deznodământ implacabil. Totuşi, vom înfăţişa câteva zvârcoliri disperate de-ale şerpilor de a-şi salva cloaca în care s-au cufundat. Întâi, o trimit pe Sharon Stone să-l seducă pe Anatolie, dar el i-o retează scurt: "Curve avem şi noi, însă rasate!" – şi o expediază la o fermă, să mulgă vacile alături de "prima ţaţă a lumii". Într-o ultimă ţopăială, broscoii paraşutează aici o trupă specială, alcătuită din Silvester Stallone, Jean-Claude van Damme şi Arnold Schwarzenegger, dar încap toţi pe mâna unor cosaşi moldoveni, care-i snopesc în bătaie. Unul chiar îi zice lui Arnold: "Nu ţi-i ruşini, bre, că te-ai născut în Austria? Şi cauţi tu cu păgânii, apostatule?". Ruşinaţi, cei trei cer Taina Botezului, după care se apucă de o muncă utilă, undeva prin Egipt. Filmul se termină cu un cadru în care, pe Statuia Desfrânării, emblematică pentru Noul Babilon, urinează nişte câini...

Scenariul fiind, în linii mari, conturat, ne apucarăm de socotit încasările probabile şi, evident, partea ce ne-ar reveni nouă, ca scenarişti. Punând tot răul în faţă şi neocolind cele mai pesimiste previziuni, tot urma să ne alegem cu câteva miliarde bune (calculul l-am efectuat în Euro). Ne lăsarăm pradă viselor, George dorind să investească în cinematografia autohtonă, iar eu – să bat restaurantele. Ciudat, nici o brumă de îndoială nu ne tulbură reveria, socotind nu doar filmul ca şi realizat, dar şi acţiunea sa, pură ficţiune, ca pe o inexorabilă realitate!

Sunt cât se poate de conştient că, din punct de vedere strict artistic, demersul nostru e unul modest, dar daţi-mi voie, vă rog, să nici nu mă sinchisesc de acest amănunt...

Ioan USCA

Editura
PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 251100996517509

Gabriel CONSTANTINESCU (director),
Răzvan CODRESCU (redactor şef),
Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct),
Ligia BANEA (secretar de redacţie), **Marcel PETRIŞOR**, **Florea TIBERIAN**
Adresa Redacţiei: 2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 069/422536

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company